

ROMAN

N° 6

SISU:

- Sven Elvestad: Kullikisa.
Nikolaus Kisbán: Hündid.
Carl Hermann: Ma sammun waikseli metsa...
W. G. Korolenko: Õõl wastu fihawõõ pühi.
Henry W. Longfellow: Hommikufuul.
Hans Haupmann: Surmalend.
W. St. Reymont: Wann.
Dr. Marcel Arpad: Wiilul.
Jaroslaw Vrchlicky: Laul — surmuad.
Einar Hjörleifsson: Waike-Hvammur.

Lihawõtte number.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

Kaubamaja Esto-Muusika

Tallinn, Lai tän. 34

Kõnetraat 10-24

Noodid ja nende kirjastus. Tiiwklawerid, pianiinod, muusikariistad ja nende osad.

Ainuesitused Eestis:

C. BECHSTEIN, Berliinis, tiiwklawerid ja pianiinod. - - - JUL. HEINR. ZIMMERMANN, Leipzigis, muusikariistad. Uhendatud lawateoste kirjastajad (Drei Masken-Verlag), Berliinis, näitelawa kirjandus: ooper, operetid jne. Koolidele ja seltsidele hinnaalandus.

„Pardon, kallis Hansi!

Kui lubad, teen sulle wäikse ettepaneku. Osta mulle neist uudistest üks kewade kostüümi ja kuue riie!

„Oleme rääkind!

Kuid tingimusel, et mulle uue õlikonna wõi palitu riide wälja aitad walida.“ — „Hea melega! Aga tead sa, kallis, meil on veel aknakardina tülli, paar päewawarju ja sohwarriiet tarwis ning teenijale mõni kleidi wõi blusi riie Lihawõtte kingiks. Siin on ju olnud alati nii kena ja mina meele järele walik, sest nendes juutide poodides pole muud kuji ikka see „Aimere-wai, nil lles, nil lai.“ Põris tüütaw on nende käest osta.“ — „Noh, mina ei saa aru, pruugib siis nende juure minna. Meil ju Eesti wendasid küll! — Astume sisse!“

Riidekauba ladu
„SAKALA“

Wana Põsti t. 8. Kõnetr. 22-25.

Hind mõisilik.

Teenimine kõrralik.

AXEL MUSSO, TALLINN,

Pikk tän. 13.

Raud- ja teraskaubad. Ehitusmaterjaal. Inglise, Rootsi, Saksa ja Soome wabrikute tööriistad. Kõõgi-, laua-, habeme- ja taskunoad. Kõiksugu käärid.

Juukselõikamise masinad ja habemeajamise apparaadid.

Jahipüssid ja lihtrewolwrid. Automaatpüstolid:

Browning, Pieper, Schmeisser ja Sauer & Sohn.

Jahi ja rewolwrite laskemoon. Igasugu spordiabinõud:

liurauad, suusad, liukelgud, tennispalli löõjad ja pallid, jalapallid, kõik-sugu kergejõustiku tarberiistad. Kalapüügi riistad. Wahariie, cranitol ja linoleum.

Jga perenaise ideaal

on ja jääb eht, **Mundlos-Original-Victoria** õmblusmasin, tema on rikkiminemata, igal ajal õmbluswalmis, õmbleb peeneid kui ka jämedaid riideid, töötab kārata, õmbleb ja tikib. Tore ja hiilgaw wäljanāgemine.

Tikkimise õpetus maksuta!

Ainuesitajad:

Lier & Rosshaum

Tallinn, Rataskaewu tänaw nr. 5.

Hindmõistatus

Nr. 6

afemel awaldame küsimuse, mille kolm kõige terawmõttelikumat wastajat saawad igakuks ühe aastakāigu „Romaani“ 1923.

Küsimus on järgmine:

Misugune neuu meeldib tänapāewa inimesele kõige enam?

Wastused tulewad saata 15. aprillini s. a. „Romaani“ talitusele, Tallinn, postkast 199. Wõitjate nimed ja arwamised awaldatakse „Romaani“ 1. mai numbris (Nr. 9).

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus.

Nr. 2 (järg).

Loosimisel wõitsid igakuks ühe aastakāigu „Ro-
maan“ 1923 a. järgmised lahendajad:

A. Bürger, Waspere, Kadrina kaudu.

Erna Wilhelmine Laew, Wiljandi, Jakobsoni
tän. 17.

W. Lind, Tartu, Peterburi t. 56, krt. 2.

Trükiwea parandus.

Hindmõistatus nr. 5 awaldamisel teatasime, et õigete lahenduste saatjate nimed ilmuwad nr. 7, peab olema nr. 8. „Romaani“ talitus.

Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA
RÄTSE PAÄR

Kõnetraat 17-54

M. ANDREESEN

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

Teatab oma austatud tellijatele, et on kohale jõudnud kõik kewade ja suwe hooajaks tarwisminewad riided, Ulster kewadepalitu riided, Covercoat palituriided ja umbes 250 mtr. ülikonnariideid, nende seas riideid, mis sisaldawad kuni 50% siidi.

Daamide tunlettide spetsiaal-äri

J. SAAR

TALLINN

Narva maantee nr. 19

Alati suures valikus elegantsed daamide kleidid, kostüümid, mantlid, pluusid, kuued jne. valmis ja

tellimiste järgi

Pilutamise, plisseerimise, mantlite, kleitide, pluuside jne. ilutikkimine spetsiaalmasinatel ja käsitsi

HINNAD VÄLJASPOOL VÕISTLUST

Wõistlemata headuses

Õmblusmasinaid

Jalgrattaaid

Kudumise masinaid

Koorelahutajaid

Põllutöömasinaid jne.

Õmblusmasinad saiwad 1922. a Tallinna E. P. nättusel
" " " „KÕRGEN AUHIND” — Suur kuld aat raha " " "

Kr. Saar & Ko., Tallinn,

teater „Estonia” wastu nr. 27.

Tartus: Raatuse tän. 2, kpl. 2a. Rakweres: Peterburi

tän. 13. Jõhwis: Kredit Ühisuse majas.

Rottmann

Nr 6

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Rullikisa.

Norra kirjaniiku Sven Ekeftad'i romaan.

3

Kahlemata. See on väga iisearalik asi. Ühel pool ähwardab Folgefuchtel, kes politseid otse wälja kutsub, teisel pool jalapolitseid ülem ja keegi minule täihta tundmata Dr. Peters. Kuigi Folgefuchtel kahlemata kurjategija on — jeda tunnistas ta ju praegu ise — ometi ei julen ta alle kallale lippuda. „Olge õige ettevaatlik“. Hm“.

Krag wiiskas telegrammi lauale.

„Olen rõõmus,“ ütles ta, „et ma enam politseid aktiivne liige ei ole“.

„So—o, miks? Kas ei ajendaks ju aktiivne teenistus sind paremale seisuforvale?“

„Waerwalt. Kõige jelle loo juures on midagi mädä. Miks ilmus äkitselt Saksa agent? Misparast tuleb nii ettevaatlik olla? Kuna awalik politseid omal ametiühikudel lääd wõib fiduda, astun ma nüüd ette erainimesena, kes oma huwides talitab. Ma ei mõtlegi ettevaatlik olla. Juba homme tungin ma Folgefuchtele kallale ja nõuan talt seletust. Kuid mulle jellest küll ei ole, ütlen talle suu sisse, kes olen ja et kaheteistkümneme tunni jooksul paladuse ütles leian, isegi siis, kui elu kaalul. Ma ei unusta iial kisa, mis täna õhul kuulsime, armas doktor. Geldmane, keegi inimene on hädaohus ja wotab meilt abi! Mina olen tõesti kama aja tagant esimest korda nürimeelne ja usun, et siin tuleb kiiresti tegutsema. Mõtle, mis waltseja jukuksas. Mõtle ta õbede omawahelise jutu peale!“

„Jah, jah, ma tean“, wastas doktor, „ja ei jöua teisele otsejärele, kui ei üht inimest kongis wangis hoidakse“.

„See on seletus, mis mullegi esiti meelde tuli“, ütles Abbjörn Krag, „aga ma heitsin jelle juba tõrwale. Kongis peitub midagi muud“.

„Midagi muud? Mis wõiks see olla?“

„Kes teab? Aga kõik, mis asjast siinwani teame, tähendab jelle poole, et meie ettewalmistatud peame olema midagi kohutawat nägema.“

Arst wärises.

„Kas wõled meie õhise käigu tagajärgedega rahul?“ küsis ta.

„Omal wiisil, jah. Kuid mõistatuse seletusele ei ole meie raafugi lähemenud; jelle tegi mulle igatahes selgeks jutuwajamine Folgefuchteliga“.

„Noh“, tähendas Dr. Höst, „jutt seisis ju koos peaaesjaltsult wastastikku wendu lastud häbematusdest ja ähwardustest.“

„Ja ometi kuulsin ma terawasti iga lõna, mis ta suust tuli“, wastas Krag. „Mis mind kõige enam imestab, oli, et ta ei jala nudski, et kšad temaga ühenduses seisawad.“ „Meist ei saa mõõda“, ütles ta ainult. „Ja siis muu mõistatuslik, millega kõlku puutusime, nimelt palutaw daam —“

„Naisteõde“, ütles Dr. Höst. „Tundsin ta selgesti ära. See oli kindlasti tema“.

„Noh, mis ta wäljaspool maja talitab? Ta ei julenud isegi harilikku ust barwitada, waid romis aknast sisse kui waras. Ja siis Folgefuchtel ise oma ägedate ähwardustega. Mis see kõik tähendab?“

Abbjörn läks aia akna juurde, mis lõuna pool wastu lagerdikku seisis. Ta arwas jelle, et wärsked õht wõiks sisse woolata.

Kristianna detektiiw jäi akna ette seisma ja waatas wälja. Kõik oli waltne. Mõgi koori haukumist polnud kuulda. Täiik maad eemal nägi ta herraabemaja joone, mille torn nagu ähwardaw sõrm ütles taewa poolle tõusis. Weel laugemal seisis kliša wana kiviõõrik ja kšaräs heleda kumpane täes nagu sinine jadmäg.

Seeal kuulis Nisbjörn Krag oma taga üht tähendusist doktorist juust. Detektiiv pööras tahtmatult ja astus sammude võrre, et doktorile vastata.

See juhuslik liigutus päästis Nisbjörn Kragi elu.

7.

Häälentu laeng.

Silmapiilgul, mil detektiiv arsti tähenduse peale tahtis vastata, sündis toas kõlmin, nagu oleks midagi kõlisedes lõhkenud.

Dr. Hõft kargas piisti ja Nisbjörn Krag hüüdis tahtmatult:

„Mis siis see on?“

Kallis Hiina portselaanivaas, mis kirjutuskaukl seisnud, oli silubudeks väinud, samuti vastu akent sehem peegel.

Sõbrad silmitsesid üksteist tahtmatult.

„Oliid sina see?“ küsis Krag.

„Ei, tõesti mitte. Kas ei olnud sina see?“

„Mitte sugugi.“

Ühtiselt aimas Krag asja. Ruttu kargas ta aha juurest laeale.

„Keegi lastis tuppä“, ütles ta.

„Aga ma ei kuulnud pauku.“

„See on üks kõik; keegi lastis siiski.“

Detektiiv tähendas lahtise akna peale.

„Kas võib siis hundi olla minu portselaanvaasi purustada?“ küsis doktor ja vahtis Kragile silma.

„Ei kellelgi“, vastas Krag. „See oli mulle määratud. Minult juhuslik liigutus päästis mu elu. Tõmba eesriided ette! Pea!“

Uus kõlmin — ja peegli järelle jäänud tükkid kukkusid kõlisedes pörandale.

„Maha heita!“ käskis Nisbjörn Krag.

Dr. Hõft heitis pörandale pikalt. Detektiiv läks üle vaasi silubude, mis ta jalgade all proqisid, lambi juurde ja puhus tule ära, nii et tuba dimedaks jäi.

Aga ruttu läks ta jälle oemale. Ometi, sest lähemal silmapilgul purunes lampi.

„Sellest ei saa ma aru!“ hüüdis doktor, ehmatuse pärast kange. „Kas läib mõni nägemata inimene ümber ja lõhub minu asjad?“

„Need on laengud“, vastas Krag; „ta laheb häälentu õhupüstiga.“

„Kes lasteb? Jumala eest, kas usub, et see kolgefuchtel võib olla?“

„Arvataksegi jah.“

„Eis on ta hull“, ütles Dr. Hõft.

„Jah, võt aga ka kõige julgunum mõrtsukas, kellega mul vial on tegemist olnud“, pomises Krag kugistatud vihaga, pörandalt akna juurde roomades. „Nüüd on minul kofulikum seisukoht, sest mina viidin dimedaks toas, kuna mõrtsukas võlhas kuupalgel seijab.“

Ta vaatas üle aknalaua ja doktor Hõft nägi, et tal reivolvoer käes oli.

Kuuld võlhas polnud midagi olnemat näha. Kõik oli vaikne; mingisugust varju polnud liitumas.

Arvata veerand tundi vahtis Krag hooliga aknast välja. Kui ta midagi ei näinud, tõusis ta üles ja tõmbas eesriided ette.

Pörandkõlast toodi teine lamp ja pandi põlema. Detektiiv seadis ta nii, et meeste varjusid aknale ei paistunud.

Dr. Hõft tõusis pörandalt üles; ta nägu oli väga kahvatu.

„See on ometi kõige hullum sündumus, mis ma olen näinud“, ütles ta. „Meie rahulikus tohas — mõrtsukalik tallaketiippumine! Kuidas on see võimalik?“

„Meie võime rõõmstada, et veel elame“, ütles Nisbjörn Krag. „Sel mehel on kindel käsi. Kui ma tulds tahtsin kustutada, sihtis ta muudugi lambile — seal ta on nüüd, katki ja purunenud.“

Krag tõstis lambi üles ja näitas arstile petrooleumindu, millest isna peene kuul läbi jooksnud.

„Ja waata ometi,“ jätkas ta peegliraa- nile tähendades, „siit on kuul läbi läinud. Arvataksegi istub ta sügaval seinal.“

„Kas võib nüüd veel tahelda ta wangis- tamise juures?“ ütles Dr. Hõft.

Nisbjörn Krag silmitses teda teravasti.

„Mispära?“ küsis ta.

„Jumal hoidku, mees,“ hüüdis doktor Hõft, „niisugune mõrtsukatöö katse!“

„Kas saad tõendada, et tema see oli, kes lastis?“

„Keegi teine ei võinud see olla.“

„See ei ole tõendus. Ja pealegi — kui tuleksime ja jutustaksime, et häälentu püstiga lasti, siis ei uskaks meid. Niisuguse sõjariista olemasolu salatakse. Mina tean küll, et niisugusest sõjariistast Saksja sõjaasjanduse lehtedes on kõnelnud, aga ma ei või arvata, et üks niisugune eksemplar ilhe Norra mõistiku kätte on sattunud. See on hull sõjariist, doktor.“

„Kõle,“ vastas Hõft lõdisedes.

„Ta kapab häälentult. Keda kuul tabab, kukub maha nagu välgust rabatud. Keegi ei tea, kust surmato kuul tuli. Oksa kuul Hiina vaast ajemel mind tabanud ja mina oleksin häälentult kukunud, ja oleksin uskunud, et ma siidamerabanduse jurin — eks?“

„Jah, mida muud oleksin ma võinud us- luda,“ pomises doktor Hõft. „Aga mis teed sa nüüd?“

„Lähem magama,“ vastas Nisbjörn Krag viibimata.

"Kas ja tõesti saad niisugusel puhul magada?"

"Mina saan igal pool magada," vastas Krug. "Pingutus ei ärita mind. Mina annan, mil tahan ja milal aega on."

"Aga ma ei julge enam vastutada, kas siin majas rahu ja julgeolekut leiad."

"See ärgu olgu sinu mure," ütles Ubbjörn Krug ja patustas sõbrale rahustavalt õlale. "See nurjatu on nüüd läinud ja ma ei ole veel kuulnud, et mõni mõrtsukas oma nurja läinud kahet koha oleks kornanud."

"Dmeti. — Ma võiksin sinuga sõita linna, seal oleksid kindel, mõi," otustas Dr. Hõst, kes väga närviline oli, "meie võiksimine Friedrichshalmi telefonierida, et siia mõned linna wahid saadetaks."

"Vole miga," ütles Krug. "Mina olen see, kellele ta kallale kipub, ja mulle on väga tähtsaj, et ta muljet ei saa, nagu kardaksin ma teda. Ma kuulen meie pea kohal kobinat. Sinu proua on kava pärast rahutu."

"Ma lähen tema juurde," ütles Dr. Hõst. "Krug saatis ta trepist üles. Töötuppa jättis ta tule põlema."

"Peaks ta veel väljas viibima, siis usub ta, et töötöas viibime."

Ja märkas, et Hõst wärises, ja püüdis teda rahustada:

"Uusun, et sel õöl enam midagi pole kartta. Sina ja ju abikaasa — te võite rahulikult magada, sest tema waritses mind."

"Kas ei oleks parem, kui me kõik hommikuni ühes toas wiibime?" küsis doktor Hõst. Ubbjörn Krug naeratas.

"Kas tahame siis 4—5 tundi üksteisele otia mahtida? Sa pead mööndama, doktor, et see naeruwänt oleks. Ja mina wihtan kõike, mis sunnitub toomikat meelde tuletab. Ei, majahoidmine jätta minu mureks, sõber. Kõige pealt jätta mind mu enda hoolde; ma tean, kus minu tuba seisab, ja enne kui woodisje heidan, waatan kõik ukse üle."

"Wõiksimine ju ka teenijad aratada," arwas doktor Hõst.

"See on ülearune," oli Krugi karsitu wastus.

"No jah, tee, mis tahad, aga ole ettevaatlik. Head õõd!"

"Head õõd, doktor. Ah, veel üks sõna. Ura täna õõjel tulb üles mõta."

Dr. Hõst flumitkes sõbra; muidu nii flilma-wereline arst lödijes jälle.

"Ei," ütles ta, "ei mõta." "Vole sõjariist," pomrises ta oma tuppaa astudes.

Niipea kui doktor Hõst lahkus, näis, nagu ei oletsft Ubbjörn Krug nii muretu.

Ja läks kõige pealt oma tuppaa; enne flisse-astumist arwas ta ukse pärani, nagu kartes; et

keegi wõiks toas olla. Kuid tuba oli tühi. Ku-na eesriided ette tõmbamata olid, mõis Krug oma reijikohwrit takistujeta kumwalgel koba-da. Ta tegi selle lahti ja otjis sealt wälja wälfje elektrikaterna, mida ta toanurgas flis järele proowis. Latern põles heledasti.

Latern ihes, rewolwer teijes käes, nii läks ta trepist alla.

Sel kombel otjis Krug terwe maja läbi. Kõige pealt waatas ta, kas wälisufs flinni oleks. Selgus, et kõik korras oli. Siis waatas ta, kas alnadki flinni on. Ka seal oli kõik korras. Majast läbi minnes waatas ta later-naga kõik nurgad ja kolgad läbi, et näha, kas seal wahest keegi peidus ei oleks.

See järelwaatus kestis ligi pool tundi ja alles kui see lõppes, läks ta oma tuppaa, kuid mitte woodisje.

Riidedest lahtiwõtmata istus ta tugitoolile ja pigistatas flilmad flinni.

Dma kõrwale lauale oli ta kuskutatud la-terna ja rewolwri asetanud.

Ubbjörn Krug magas nagu nirk; kõigepi-jemgi kobin oleks ta aratanud.

Minult harwa oli defektiivni niisuguseid et-tewaatuje abindud tarwitatud kui täna, tden-dus, et ta seijuforda ja wastast wäga kardeta-waks arwas.

*

Dr. Hõst saatis wäga rahutu õõ möõda. Waewalt, et uni ta flilmadele langes, kargas ta ärewalt üles ja jäi woodisje istuma. Ta närwisid wärisesid, ja kui ta kell seijje weel ei olnud magada saanud, tõufis ta üles.

Ta pani riidesje, läks töötuppa ja kuulas Krugi järele.

Temale õõlbi, Krugi polla terwes majas leida ja ta woodi oli puutumatu.

See teade tegi doktor Hõsti wäga rahutuks. Küll tundis ta Krugi ijeäralikkust, ije oma teid täia, ja ta andekust, igas olukorras õiget teed. leida, tundis ta ka, aga ta meeleolu oli wmeti õudne. Krugi olek oli täna õõjel ta hoopis ijeäralik olnud. Pöaaegu uskus doktor Hõst, et Krug õõd seks oli tarwitatud, et weel ferd mõifas täia. Ta mõlles juba järele, kas õi-gem ei oleks politseile teatada, et hädaõht ah-wardab, kui ta Ubbjörn Krugi maanteel mär-kas.

Üsna rahulikult lähenes defektiivni kohtri-majale; nagu näha, oli tal pikem jolutuskäif selja taga, ja ta imestaks, kui sõbra juba nii wara ülemal leidis olewat.

"Minu äraolek tegi ju wift küll rahutuks," ütles ta; "ma ei usu, et muidu nii wara tõu-jeb."

"Muidugi mitte," wastas Hõst; "aga tä-

na ei saanud ma laudemini magada. Oli hirmus õh.

"Seda näen ju näost. Mina magasin juurepäraselt."

"Aga kui laua?" küsis Hõst usmatult.

"Poolteist tundi; minule on jutt küllalt, kui töötan, eriti kui mul põnev asi käsil on. Tõbb ise mõjub nii erutavalt, et väsimusest jälgegi ei tunne."

"Näib, et oled heas tujus," ütles Dr. Hõst.

"Jah, ja mitte ilma põhjusteta, armas sõber. Esiteks huvitab mind see asi ikka enam ja enam. Ta on hädavajuga ühenduses, ja laaduslik on ta ka; ja selle juurde tuleb wastane, selle toorust ja häbematusst kellegil teisel ei ole. Minu hea tuju põhjus seisab siiski ka selles, et ma juba hommiikul mara midagi olen ära toimetada saanud. Dr. Peters on tulnud."

"Sa vääksid temaga?"

"Ei, veel mitte. Dotan temalt teateid. Saatjin temale teate."

"Millal ta tuli? Täna õhjel?"

"Jah, rongiga, mis õhjel kell 2.40 siia jõuab. Folgefuchtel ise oli nauditsejaamas teada vastu võtnud."

"Kell 2.40," ütles Hõst imestades. "Kas võib siis tema see olla, kes õhjel meid vääks?"

"Ei, see oleks võimata. Miipea kui Folgefuchtel meist lahkus, pidi ta kõrge haavaga vahkaki sõitma. Kuulsin, et kui ta kaks minutit enne rongi sihtkohitu vahkaki jõudnud, hõbued tal vahust walged olnud. Ma olin nii mõistlik, et kõrge peale lastmist kella waatajin. See oli parajasti 2.15. Sellest näed, et tema lastja ei võinud olla."

"Ei, kui ta jaamas oli, siis ei võinud ta siin olla ja lasta."

"Ja just sellepärast," ütles Asbjörn Krag oma mõttekäiku jatkates, "just sellepärast võime õnnelikud olla, et kuuldud meid õhjel ei tabanud. Oletame, et meist üks oleks surmavalt haavata saanud. Mis siis? Folgefuchтели lohtu kätte andmine ei oleks midagi aidanud; jett ta oleks selgest teha saanud, kus ta viibis. Sel ajal raudteel. Sellega ta muidugi rehendas ja sellepärast langešid paugud juukseid pištiajara hoolimatuslega. Tema tahtis ainult tappa; ülestuleneise eest oli ta enda juba taitsnud."

"Ei, miilid ei saa ma sinu jेतelustele enam järgneda," hüüdis Hõst wahale. "Praegu vääksime ju, et Folgefuchtel e i lastnud."

"Mitte isiklikult," vastas Krag. "Aga lastis keegi da käsilane; armatavasti inimene, kes teda fanaatiliselt imestab ja pimedast peast ta sõna kuulleb."

"Noh, kes võib see siis olla? See on, mil-
lest ma aru ei saa."

"Seda isikut näed ja juba tänasel peol," ütles Asbjörn Krag. "Kui ja ise ei märka, kes ta on, siis näitan ma sulle teda."

"Kas tahad ikka veel pidule minna?"

"Muidugi. Ja sina prouaga ka. Kõik lähewad."

Doktor tahtis veel midagi ütelda, ei saanud aga, jett sel filmapilgul ilmus ta proua lahke nägu ukse wahale. Proua noogutas tema poole lahkesti pead; wististi polnud tal õhjest sündmusest aimugi.

"Siin on sulle kiri," ütles ta. "Wabanda, et ma tuppä ei tule teid teretama — ma walmistan parajasti einet."

Ta kadus jälle.

Dr. Hõst awas kirja.

"See on kirj häbematuše kõrgem tipp," ütles ta ja andis kirja Kragile. See waatas enne allkirja ja luges siis:

"Armas herra doktor!

Ma loodan, Teie ei lasse endid wäkke arwamiste lahklumineku pärast heidutada, waid tulete ikkagi ihes oma sõbraga minu wäikesele peole. Nagu Teie arwatavasti juba teate, on herra doktor Peters tulnud ja minul kui temal oleks rõõm imberkaudsete herradega koos olla.

Teie R. Folgefuchtel."

B. S. Ma loodan, et Teie mu eilaste sõnade peale juurt rõhku ei pane. Teate ju, et tulipea olen ja heameelega liialdan."

Silmapilgu istus Krag waitides ja järele mõeldes, siis ütles ta:

"Deidštin midagi."

"Noh?"

Siitamaani oli meil kuue isikuga tege-
mift: Folgefuchtel, Dr. Peters, kaks daami, jalladuslik olemis kongis ja walitseja."

"Jah, see on õige."

"Kus. Täna hommiikul aga fertis üks uus nähtus esile. Ta ei ela siit kaugel, ja tema wahelotulek teeb asja veel mõisatuslikumaks."

8.

Jäljed lumes.

Umber tuuni aja pärast sai Asbjörn Krag doktor Peteršilt wastufe.

See oli liihike:

"Tean Teid oma lähedal ja pööran Teie poole, kui see minu arušt tarwilik on.

Dr. Peters."

Pahajest wistas Krag kirja lauale.

"Üks asi mulle siin ei meeldi," hüüdis ta, "ja see on isearalik warjamine m i n u eest."

"Sa ei tohi unustada," ütles sõber, "et sind keegi pole kutsunud, kol otsehohe Folgefuchтели asjaga tegemist on. Mina palusin sind siia tulla, jett et minu arušt waja oli seda asja

walgustada. Ühesannet pole sulle keegi annud. Sellepärast pead leppima, et sind vähemalt esimesel eemal hoitakse."

Krag ei vastanud. Sellest nägi Hõst, et ta mõtted mujal viibisid. Täti aega silmitses ta teda, siis ütles ta:

"Anmaksin sulle eest palju, kui teaksin, mis ja sel filmapiigul mõtled, armas Krag."

"Mõtlen Folgefuchteni peale," oli Kragi vastus. "Mõtlen ka näo peale."

"Tema näo peale?"

"Jah, tema filmade peale, mis prillilaa-
jide tagant isearalilt kiirgowad. Ja ta ha-
beme peale. Ta pole sugugi puhas mees."

"Ei, siin on sul õigus. Kui ta mõidunud
mautli peale mõtlen, läheb sõda halvaks."

"Sügawal minu mälus," jättas defektiiv,
"puhtab nende näojoonte õige udune pilt. Muul on, nagu oleksin jeda nägu ju waremalt
näinud; ei mäleta ainult, kus ja millal. Noh,
küll see juba selgub, nagu nii mõni muugi asi.
Pealegi, armas doktor, kes on metsafandidaat
Blinde?"

See küsimus tuli doktorile wotamata.

"Tunned ja siis teda?" küsis ta.

"Ei, sellepärast ma küsingi."

"Siis huvitab tema sind isiklikult?"

"Jah."

"Selgesti ma teda ei tunne; olen temaga
ainult mõne korra rääkinud. On õige iim-
paatlik noor mees, rikka konjul Blinde poeg.
Ujun, ta on õige pillawalt elanud; räägitakse,
teda kahtemat jaata Ameerikasse, jeda waest
meest. Wäga lugupeetud ta siin kandis ei ole,
aga midagi paha ei saa temast ka ütelda. Ta
elab siin lähedal wäikeses talus."

"Ja talu nimi on Furamoen," ütles Al-
björn Krag. "Õesti tema wäike koht!"

"Sa oled wist warem ka siin kandis käi-
nud?"

"Ei."

"Siis ei saa ma aru, kuidas ja sellest ka-
lust jeda mõid ütelda."

"Mõin," wastas Krag. "Ma nägin teda
täna hommikul. Ta seisab siit ainult poole
tunni tee eemal."

"Täna?"

"Jah, ehk õigemini: täna õhtul. Kuna sina
magasid, kärsin seal."

"Eul on selle talu wastu ometi isearalilt
humi."

"Ara jeda tõenda," wastas defektiiv. "Ar-
watawasti ei oleks ma sinna jõudnudki, kui
mind juhuslikuna sinna ei oleks juhitud. Jäl-
gijän jälgi."

Wimaks ometi sai Dr. Hõst aru, et Krag
juba uurimiseviisil oli käinud.

"Kas armad siis," küsis ta, "et see noor

mees, see metsafandidaat Blinde, ka saladus-
liku mõijaomaniku asjasse on jekatud?"

"Ta jekatatse sinna ja on juba jellesse je-
gatud."

Üllatult tõusis doktor üles ja hakkas edasi-
tagasi jalutama.

"Mul on raske sinu sõnade tõsidust uskuda.
Arwatawasti on Blinde julle täitja nõõras?"

"Ei ole teda iial weel näinud."

"Kas ja teda kuulu järele ka ei tunne?"

"Ei."

"Siis mõin sulle ütelda, et ta täitja tühine
mees on, kes enesest waewalt märku annab.
Armus ebaharilik, mis ta enesele lubanud, on
lustilik elu Kristiaaniamia kohaikutes ja Sabaree-
des. Siin elab ta täitja enesele; ujun, ta õpib
Ameerika jõidu jihil feeli. Igatahes olen
weendunud, et tal saladusliku mõijaomanikuga
wähematki läbikaimist ei ole."

"Seda ma temast ei ujugi."

"Armas sõber Krag, siis ei mõista ma,
kuidas teda selle asjaga tahad ühendusse jeda."

"Ütle sin julle ju, et jälgi jälgijän," wastas
defektiiv rahulikutult.

"Misjuguheid jälgi?"

"Sa mäletad weel kahtlemata jeda daami,
teda ma täna õhtul nägin?"

"Muidugi, Folgefuchteni proua õde, kes sa-
lamahsti marja puges."

"Õõi, täna hommikul jälgijän ma tema
jälgi. Ja tean niikõid, kust ta tuli. Ta tuli
metsafandidaadi juurest."

Dr. Hõst wahtis Kragi üllatult. Selle je-
letufe järele õstas ta ainult weel ütelda:

"Wagan mõõtu! See oli üllatus!"

"Mulle ta," noogutas Krag. "Armas sõ-
ber, kas ei ole ja iial midagi kuulnud sulle me-
safandidaadi armastuslugudest?"

"Ta on täna lustilikult elanud," wastas
Hõst. "Folgefuchteni proua õest kuuldatse aga
selle wastu, et ta wäga mõistlik ja ettewaatlik
daam olla — —"

Defektiiv hakkas waljusti naerma.

"Mõistlik mõib ta ju olla, ettewaatlik ta
küll ei ole; muidu oleks ta märganud, et lumi
õige äraandlik on. Lumejäljed ei laje endid
kersesti kaotada. Te ma jäljed olid õegi wä-
ga selged."

"Kas ja ei katjunud metsafandidaadiga
rääkida?"

"Ei," wastas Krag, "aga arwatawasti
wõtub temagi tänahest isearalilust peost õsa.
Siis on mul juba mõimalust teda terehada."

"Isearaliku peo" aeg oli täte jõudnud.
Kuigi wahemaa doktor Hõsti ja Folgefuchteni
wabel lühite oli, lastis doktor saani ometi ette
õõta.

Proua Hõst oli õige narmiline. Kumbki
herra ei olnud talle õõstest juhtumistest mi-

dagi ütelnud, aga oma mehe olefust märkas ta, et midagi kõrgi oli jündinud. Peabegi ei jallinud ta Folgefuchtelit. Ta fartis jeva wäilest jaladuslittu meest, del punane harjashabe oli.

Krag, doktor ja tema proua wuid ejuimesed kllalised. Kui nad juurele õueplatfibile pöörafsid, astus Folgefuchtel ise neid treptle tere-tama.

Asbjörn Krag oleks peaaegu heledasti naerma hakanud, kui teda nägi.

Bidu puhul oli Folgefuchtel enelele harilikkude mõidunud riiete ajemele jeltstondlikud riided selga pannud, mis talle jugugi ei jöbinud. Nähtawasti ei tunnud ta einast neis kodusegi olemat. Kõik ta olef ilmutas midagi tõujikulaadilist. Seda muljet kõwendas weel juur diamantirõel, mis ta krawatesse pijsnud. Asjatundliku pilguga hindas Krag selle köhe juure jumma peale.

Siis mehe naeratus, mis pidi lahke ja wiisatas olema, aga jeda wastikumast mõjus.

„Ma rõõmustan wäga, et tulebe, mu herajed, eriti“ — ta patius proua Hõstile oma kähwarre, „rõõmustan Teid, armuline proua, siin nähes. Woodan, et siin rahul olete.“

Wiimikades wõttis proua Hõst ta käe alt finni.

Nii Hõst kui Krag imestafid toredust, mis majas walitfes. Waiitsetusest, mis omanikust wälja paistis, polnuid siin midagi märgata.

Ujawitumul tuli itka enam ja enam kllalifist kõtku. Teiste hulgas ilmutasid kochtunif, maaillem, mitu lugupeetud mõijaomanikku ja tähtjamat kaupmeest linnast ühes oma daamidega.

Peremees käis naeratades ringi, agarasti püüdes kllalifistele meelelahutust pakkuda.

Ärtijelt libijes üks eesriie eest ja fisje astus teegi wäga ilus noor daam.

„Oled fina jee, Konstanze?“ ütles Folgefuchtel. „Ja, jah, daamid ei jaa ital õigeks ajaks walmis.“

Folgefuchtel efitas moort daami kui oma prouat. Krag ei juutnud kllalifist imestada, et jee ilus daam inetu ja elatanud Folgefuchtelile proua wõis olla.

Peremehe lahtusest ja ta proua katsetest hoolimata, kllalifistele seal wiibimist mõnuhaks teha, jai helemus õige tuhmiis. Näis, nagu ei oleks wõõrad jiva oma tahtel tulnud, waid ainult uudishimu pärast.

Dr. Hõst ei olnud ainus, kes heijuhorra ptiinlikkusest aru jai. Asbjörn Krag istus waiitides tugitoolis, Hawanna figar juus. Ta istus pilusilmil ja endale andudes, umbrusest hoolimata. Dr. Hõstil oli mulje, nagu istuks ta ja wotaks midagi, mis peaks jündima.

Wäljas jöitis uus jaan ette. Folgefuchtel läks ufte juurde ja ütles:

„See on Dr. Peters.“

Köhe jelle järele astus suur, kõsine mees jaali.

See oli Dr. Peters.

Järgnewa efitemise ajal pani Krag kähele, misjugufe naerumäart eberuujega Folgefuchtel wäälis, „oma armjast jöbrast ja übeaedjast maaillemast,“ oma „armjast jöbrast doktorifist“ jne.

Dr. Peters, kes nõrga Salka ättjendiga Norra keelt wäälis, teretas kõiki pidulifist wäga wiisakalt. Uga juurt imestust ta Folgefuchtelile jöprade wastu ei ilmutanud.

Kui peremees Asbjörn Kragile lähenees, ütles ta:

„See on üks herra Kristiaaniaft, minu armas jöber — hm — kuidas jee nimi niilid julle oli? Ah, õige, minu jöber herra Gafelgufel!“

Dr. Hõst naeratas, maaillem naeratas ja kochtunif, kes heijuhorraft aru ei jaanud, tegi wäga imestawa nõu.

Salka agent heitis Kragile pilgu, mis ütles, et ta mõistab, kes jelle ijeäralikku nime taga peitub.

Köhe jelle järele jaid nad kahetefst. Ja doktor Peters küsis:

„Teie olete detektiiw Asbjörn Krag?“

„Jah.“

„Plus, ma pean Teiega koos töötama.“

„Pea küll,“ wastas Krag, „kas meie ühine töö algab köhe?“

„Jah, ma pean Teiega köhe pärast jeda igawat pidu wäälima.“

„Hüwa. Uga juft Teie auks ongi herra Folgefuchtel jelle peo annud, herra Dr. Peters.“

„Dean. Ta tahab mind oma tutvustega illatada. Ta on wististi suur furjategija, aga igatahes geniaalne pea.“

„Arme itsteijega nii huwitatult wäälime,“ ütles Asbjörn Krag. Ta tundis Folgefuchtelile jilmi oma peal wiibimist.

„Teil on õigus. — Tänan, mina leian Norra talwe wäga ilusa olemat.“

Wiimane märkus oli wali, et tahtlus kbrwalduis. Kuid jöistades jattas doktor Peters: „Ma wäälgin niilid demaga. Hoidke meie ligidale, et kuulete, mis iibelakse.“

Dr. Peters astus Folgefuchtelile juurde. Krag astus mõne jammu lähemale ja küllis järgmist:

„Kui kaua aega jee weel wõtab?“ küllis Dr. Peters.

„Nagu wõeldub, ainult mõne päewa, kui itig palju efitamifist wähele ei tule.“

„Ja Teie ei ole meie waenlastest, midagi märganud?“

„Et, mitte kõige wäälhemastfi.“

Dr. Peters noogutas tahtlemalt pead. Ushjörn Krug ei teadnud, mis selle jutuga oli mõeldud. Rats sõna jäid talle eriti meele: „meie waenlased.“ See tähendas selle peale, nagu tõbbasid saladuslik mõisaomanik ja Dr. Peters ühes koos. Neil olid ühtised waenlased — ja ühtlasi oli agent Ushjörn Krugilt Folgefuchтели vastu abi palunud. „Olen rüüüd wõinud pikku heita määratumasje salamängusje,“ mõtles detektiiv.

Dr. Peters juure, finniſe ufje juurde astudes, mida wjalt paks jiidiescrie warjas.

Krug oli jeda uſt juba ennem märganud ja arwamijefje jõudnud, et jee otſefohe hervastemaja ſaladuslikku oſja wiib, kuſt hirmus kija lajab.

Dr. Peters koputas sõrmedega jelle peale. Kuuldus tume metallifõla.

Kõlalijed, kes ſtiamaani ſeistes juttu westnud, märkafid ſakſlase mandõwrid.

Dr. Peters küſis:

„On jee uks rauaſt?“

„Terafefſt“, oli Folgefuchтели ſühtifene waſtus.

Dr. Peters noogutas pead ja ütles oma ette:

„No jah; juis ei pääje keegi läbi.“

Ta astus jälle Folgefuchтели juurde, iſe jelle juures Krugi poole kiiret pikku heites.

Krug ſammus üle toa, et teraſufje kõrwal ſeinawal ſeiswaid maale waadata.

(„Miks on jee uks teraſefſt?“ mõtles ta.)

Siis kuulis ta järgmist juttu Folgefuchтели ja dr. Peterſi wahel:

„Kus on Teie proua õde?“

„Dotan teda äga filmapill. Ta oli nii lahe ja juhtis laual ettewalmiſtuſt.“

„Ma rõõmuſtan teda jälle näha. Ta on väga armastuswääriiline daam, leian ma.“

Folgefuchtel naeratas.

„Ta on ju leſſ?“ küſis dr. Peters kõige üks-wõijemal toonil.

„Jah.“

„Ta peab väga riias oſema?“ (Nende sõnade juures waatas dr. Peters aſnaſt wälja, et oma küſimuste üks-wõijufſt weel enam rõhutada.)

„Jah“, waſtas Folgefuchtel, „mees jättis talle natufje warandufſt. Milleft Te pealegi järeldate, et ta riias on?“

„Mägin teda Oſtendes wõiduajamijel.“

„Mii“, ütles Folgefuchtel. „Jah, minu abikaaja õde on juureſti elama harjunud, pealegi on ta ka õige iſeawalif.“

„Wäga iſeawalif“, parandas ſakſlane. „Jegi Pariiſi wõiduajamifſtel äratas ta tähelepanu.“

„Minu aruſt ütleftite Oſtende.“

„Seal ka. Mõlemas kohas olin Teie abikaaja õega koos.“

Ushjörn Krug pööras nagu juhuſlikult nende poole. Sellejuures tabas teda Folgefuchтели pill. Ta ſilmad otſje leekifid priilide taga. See jutt näis teda väga ärritanud olnemat, ja jama ſelge oli, et Dr. Peters meelega oli oma jutu proua õe peale juhtinud.

Ushjörni mõtted wiibifid proua õe juures, kes õõſel ſalutamas käis ja kelle jälgi ta funi metſajandidaat Blinde taluni oli jälginud.

Põnewalt wotas ta jutu jatkamifſt. Aga Folgefuchtel oli äkki kätſitufſt ſaanud.

„Ma toon oma abikaaja õe ſiia“, ütles ta agarasti. „Minu aruſt jääb ta liig kauaks ära.“

Põhe jelle järele tuli suur üllatus, mis Ushjörni Krugi peale filmapilgul nagu halwatus mõjus, kuigi ta üks filmawerelijemateſt detektiiwidest oli termes Skandinawias.

9.

üllatus.

Kuna ſaladuslik mõijaomanik doktor Peterſijaga juttu weſtis, oli Ushjörn Krugil mahti teda lähemalt ſilmufſjeda.

Jälle torfas talle filma, et ta jeda nägu lord waremalt juba oli näinud, aga kuſ, jeda ei tulnud talle meelde. Tal oli, nagu olekifid need iſeawalifud näojooned ta ſigawas mälus peidus, aga aimdus ütles talle, et jee enam ääna ei wõi keſta, funi ta Folgefuchтели ära tunneb.

Folgefuchtel oli Saſſa agendi mitmekordſetefſt küſimufſtefſt ta abikaaja õe üle piimlikult puudutatud. Et oma imetufſt warjata, awas ta laia ufje ja hliüidis jelle laudu:

„Annaſ Henriette, kuhu Sa ometi jääd?“

„Raiſehääl waſtas waſt:“

„Tulen kohe!“

Põhe jelle järele awati uks ja umbes kolmekümneaastane daam ilmus läwelle, kilaſiſte poole naeratades pead noogutades. Ta nägi ilus ja noor wälja ja ta paſſub pruunid juufjed olid väga toredaſti friſeeritud, kuna ta ka toredaid rüüdeid kandis. Kõige wähelepanemifwääriijemad olid aga ta ſilmad, milles otſje elektriſeerim hiiſge ſawas.

Mõne armastuswääriilife sõnaga teretas ta wõõraid ja wabandas emuſt hiiſje tuleku päraſt. Dr. Hõſti tundis ta pealiſkaudijelt, rõõmuſtas väga maaillemat teretada tohtida. „Ja ſeal on ka meie armas kohtunif! Ja, tere lõunaſt, herra kohtunif.“ Mii läks jee eſafi.

Ühtijelt peatas ta; ſekundi aega omas ta nägu waſtjashalli jume. Näis, nagu olekif äriiline ehmatufſt taſt läbi käinud.

See jündis filmapilgul, mil ta Asbjörn Kragi nägi.

Minut kaht inimest märkasid ta liigutust. Asbjörn Kragi sõber ja Satja agent. Dr. Höft kohmetas; ta kohmetas veel enam, kui Kragi näole tracas. Asbjörn Krag, keda muudu nahkalt ütsti asi tajataalust walja ei löbnud, oli nii kohmetu, et seda ta näolt wõis lugeda. Moajaul wahtis ta punajuukelise daami.

Uga temagi walitjes jälle oma üle. Selle lähetepe jefundi järele wõisid niihästi tema kui daam endid rahulitult tutuustada lasta.

Dr. Peters, teaw tähelepanija, kes wana otse jahti pidas leiduste peale, ütles:

„Mulle tuleb ette, armuline proua, nagu peatübe seda herrat ju waremalt tundma?“

Proua Linke waatas Kragi poole ja was-tas siis naeratahes:

„Ei, mitte sugugi, herra doktor. Ta tule-tas mulle ainult siht aasta eest jurnud sõpra meelde. Sellepärast ei ole inestada, kui in-i-mene illatust tunneb, äkitselt jurnuksarwatut oma ees nähes.“

„Ja Teie, armuline proua, tuletate mulle meelde siht daami, keda mul õnn oli mõne aasta eest tundma õppida. Daami, kes wäga ruttu ära reijis“, übles Krag.

„Reijis ta äkki ära?“ küsis proua, ifka veel naeratahes.

„Jah“, wastas Krag. „Nii äkki, et enesele aega ei andnud Jumalaga jätmiseks.“

Seltskond läks nüüd suurde haali. Dr. Höft kandis selle eest hoolt, et sõbra ligidale pääses.

„Olen märganud“, jostistas ta, „et ja seda daami ju waremalt tunned. Eks?“

„Jah“, wastas Krag.

„Kes ta on?“

„Arwatawasti see, kelleks ta ennast nime-tab — Folgefucheli proua õde. Uga Linke ei ole ta nimi.“

„Mis ta nimi siis on?“

Asbjörn wõttis sõbra käsiwarrest kinni ja jäi temaga ühe maali ette, nähtawasti elawalt juttu ajades, seisma. Kui kedagi lähedal ei olnud, küsis ta jostistades:

„Kas tegin wäga inestawa näo?“

„Jah, sel filmapilgul nägid tõesti inestaw wälja.“

„Noh, ma trööstin ennast sellega, et ines-tus tema pool wähemalt sama juur oli. Ta oli ehmatusest otse äange. Kas märkasid ta halli näoarmat?“

„Nägin. Uga mis, armas sõber?“

„Muidugi sellepärast, et me ütseteje was-tamisi ära tundsin.“

„Ma ei mõista — —“

„Küll mõistad juba, kui ta nime kuuled.“

Siis saad seda aru, kui ühelen, et rewoltori ka-a-sawõtmise üle siia jeltskonda rõõmustan.“

„Rewoltori? Kas ujud, et hädaohtu on kanta?“

„Minu elu on nüüd hädaohus.“

„Tema pärast?“

„Jah.“

„Nimi, üttele mulle ta nimi!“ jostistas Dr. Höft.

„Valentine“, wastas Asbjörn Krag. „Va-lentine Kempel on ta nimi. Tema pole keegi muu kui „R ö w ä m b l i k“. Nüüd aga mi-ne jõõgijaali, muudu äratas meie jutuwajamine tähelepanu. Tee, nagu ei oleks midagi juh-tunud.“

Beaageu waarudes astus Dr. Höft pidu-sikult walgustatud jõõgijaali. Kõik oma ene-sewalitsemise jõu pidi ta kooku wõtma, et oma ehmatust mitte ilmutada.

Asbjörn Krag tahtis talle järele minna, kui keegi ta käsiwarrest kinni kohmas.

See oli Dr. Peters.

Nagu enne Höft, nii ütles temagi nüüd:

„Teie tundsite ta ära?“

„Jah“, wastas Krag. Siis jattas ta: „Kuulub ta Teie sõprade wõi waenlaste hulka?“

„Seda ma ei tea“, wastas agent. „Tema peale ei wõi kunagi kindel olla.“

Naeratahes wastas Krag:

„Kui selge ei ole, et ta sõber on, siis on kindel, et ta waenlaste hulka kuulub.“

„Nii selgesti tunnete teda siis?“ küsis Pe-ters.

„Jah, nii selgesti. Tema peaks kobe wan-gistama.“

Agent jahmatas.

„Kes peaks seda tegema?“ küsis ta.

„Noh, näituseks, mina.“

Agent kahmas Kragi käsiwarrest kinni.

„Selle jäitate hõdetawasti tegemata“, üt-les ta ägedasti. „Kas olete poliitikuks te-tegrammi juba unustanud, milles Teie kõige suuremat ettewaatust nõutakse? Esiotja on meie seisuford wäga kindlusega, aga veel olen mina see, kelle käes asi seisab.“

Sel filmapilgul kajas jõõgitoa poolt Fol-gefucheli kõwa hää:

„Kas herradel on veel tähtsaid läbirääki-misi?“

„Mitte sugugi“, wastas Dr. Peters, au-wõõrana isbet wõttes. „Rääkijune õhulaema-dest. Nagu ise teate, minu armsam jutuwaine.“

Jõõgijaal oli Asbjörn Krag wäga waitne. Sakslase filmatorikaw ägedus tegi ta taht-lajeks. Ta aimas, et intriig mängus on, aga kus kohal see algas, ei olnud talle meel selge.

Sündid.

Ungari kirjanik **Nikolaus Kisbän.**

Oli talu. Pääsult lakkis lumi Siebenbürgeni mägesid ja orge, pani Dumeenia seenekujulistele talumajadele juured mütsid pähe — mustendavatest wammudest said juured walged seened —, riputas pehme puhkama mäelilgebele, walas metša peale hiilget ja sära, lakkis kinni muda ja kilmunud hambad ning muutis Marose oru filmipimestamawalgets me-reks.

Selge ja puhas oli kõik, kirjeldamata walge.

Minult meist lohtadest, kus madjarid elasid, kuni alla Marosini, oli see lõpmata walge küsiline. Peaaegu igas külas wahtisid mustaks juuksed palgid lumest wälja; süsinunud kuuksed sirutasid oma kõrverind offi illes taewa poole nagu juured mustad luwad, katusteta müürid, mille ääred juuksed mustad, olid sisse langenud tänawarurfadel näha, kookumajade ju. müürid, mahajäetud, tühjad, inimesteta wai-kuses. Kõike tahtis lumi katta; ta laotas oma waiha nendele, langes katseta tubadesse ja lakkis ihgi sissekukkumata wärawa wõlvialust ühtlases pakuses. Ja ometi puitusid siin ja seal, põrandal ja aias, iselaadi tumepunased plekid filma, inimeste jalgu kergesti libisema pannes. Kõik mattis lumi ühesuguse walge waihaga, ainult need plekke ei summutud ta katta. Nende puna tungis ikka jälle esile, ja kõik katted need katta, olid asjatud.

Endistes aedades, maha tallatud ja kõrwenud rohu wahel, ligidal murul, seifid wärskelt tehtud lääpad, mille ümber metsikud koerad nuusutasid, kaapisid ja kakkasid. Suured wares-teparwed keerutasid nende kohal ja lastusid sinna keerutades alla.

Hirmus waike oli see talu, waike kui maal enne ükski teine talu. Nagu oleks elawaid wähem, nagu waikeks inimese elu wähem. Hirmus waike oli see talu — talu, mis järgnes Hora mäshule.

Mägestikus hakkasid liikuma hundid, jooksid alla mägestikukilade poole. Nad lähenesid igale küllale, igale talule. Eriti ai ainult üksikult wõi kahesest, hiljem — kui talu kilmumaks ja kinni paksemaks läks — ikka suuremal arvul ja ikka suuremates karjades.

Ohuses halluses ja õhjel hullusid nad ringi. Metshade äärt mööda jooksid nad, pikkami-ji, ühehaajast järkides, häältekuul, üksteise ha-

bas. Pead moas, tummalt. Hirmsad murdjad, kuid mitte sugugi murdja wälimusega. Need esimest korda nähes wõis arvata, nagu oleksid nad hallid, määrinud koerad. Metša ääres lõimitasid nad wahetewahel maha, tangelt, nagu koerad, ja wotasid: hädaohtuähwardawa kannatusjega wotasid nad, kuni pime õhtu kätte jõudis.

Minult õhjeti tippusid nad kallale. Kuid ka siis oli käre waewalt suurem, wõgugi et mõnel hõnnitkul pool lambakarja puudus. Sammas-dest ei jäänud midagi üle, aga juured punased weweloigud wärwisid lund. Sgaal pool rõõmi- sid hundid, aga alati ainult õhjel, pimedas, jalamahti, nagu arad rõõmõrtfukad. Asjata walmati talusid ja karju, asjata lasti kõik tu-gewad ja kirjad koerad lahti. Hoidjad kisti kõige enne puruks. Minult mõnikord kajas lä- bi õõ kija. Wõnnus oli iga hundi pea eest kaks hõbe kahetümmelise lubanud. See oli tükk raha tol ajal, ja ometi ei peetud õige jüdidusega lahti, kuigi ülemuse lubadus terwel Sieben-bürgenil teada oli. Seft seeford oli mägesti- kus teistjuguferd jahiwõimalusi, mis paremat sissetulekut andsid. Mäshajate juhi Hora pea eest oli lubatud 300 dukatit ja sama palju klosska pea eest. Ja nad wõetigi siis ruttu kin- ni ja wiidi Ghulaherbari.

Müüd püüti Gawrilat, Hora asetäitjat. Sada dukatit oli ta pea eest lubatud, elusalt wõi furnult.

Takistamata wõisid hundid astelbada...

Siltjel õhtupoolikul wõis Loszeratist wai- ke hall kakk Szanose oru seina mööda üles Sumpben mäe poole. Waikest ja järjestikku. Kõige ees wana Mafshe, Loszerati saeweeki peremees, waike, hall, wõranõoga mees. Tema oli salga juht.

Temale järgnes üks piff, püssifandew ru- meenlane, kelle suurjugu oletut hiiglasuur lambanahast müts tunnistas. Tema mantlit palistasid külgede pealt sintjed nõõbid. Tema oli ülemus, seda wõis igauks näha. Siis järg- nesid kaks meest Ghurkuoast, kuuwetu Pantwili- mon ja Simion, siis Abraams, õige wiimaks noorem Mafshe, talupoiss Meregyst, keda wäänimega „Kuleks“ kutsuti.

Neil oli hea warustus. Wanade nahkku- bede peal kandsid nad jämedast kalemist muste mantlid, kõik olid ühesugused, ainult pika me-

be riided olid toredamad; seljas olid neil puu-
pudelid, kirkad, selgkotid ja vanitjad. Minult
pikal rumeentasel, metšavahil, oli piis, teis-
tel olid ainult pikad lepid.

Nii ruttasid nad Humpļuu poole, jälgides
järgi pahlul, walgel lumewaibal. Piisisejed lu-
mekristallid katšid nende kirjuid ja lapitud
kingi ja watašid üles isegi piisidele kuni põl-
wedeni. Kudisebes wajus lumi wana Mašthé
jalgade all ja teele, mida nad tarwitasid, jäi
siigam, metallistiselt šaraw kraaw puhkwalgele
wähkale.

Bojemi aajal peetas wanake äkki ja tähen-
das kepiga männametsa ääre poole. Seal šör-
kisid seithe hunti iksteije kannul, samal šihil
kui mehed Humpļuu poole.

„Metšeišitümmend höbekahetümmelift joof-
šewad šea!“, ütles Mašthé kahaketi naerdes.

„Minult šee, mis käes, on töšt“, wastas
pikawalt Demeter Nyág, piisšilandew metša-
waht, „nii šis aga edasi!“

Nad kannušid šivalaušumata edasi, nagu
ennegi, kannuti ütles Humpļuu poole, tötates
nagu hundidšit, šigawamale lumega täidetud
šaladusšikku männametsja. . .

Oli juba pime öhtu, kui nad mäe otša jõud-
šid. Kolm meest jäid enne mäeharjale jõud-
mist maha. Minult wana Mašthé ja šarjapoiš
„šuff“ kannušid juure, katlataolise šigawiku
ääre poole, mis Humpļuu kraateršhaolšes mäe-
harjas peitus. Šuršitiku šelšpaigas — kraate-
riääre šaljud warjajid walguškuma — põles
juur tuli, ja šelle šörwal, mwingišugufe omateh-
tud šiti ees, šikšitas šis noormees, tumedalt
tulle wahtides. Tema šörwal šeišis pikk piis.

Wana Mašthé šiitidšis, weel enne šalju
šatšaäärele jõudmist, walju hääleaga alla šiga-
wusše:

„Mina olen šee — Mašthé! Woon juustu!“

Suure waewaga tungis wanamees šis met-
šas peituwast lumest läbi ja oššas waljušti,
kuna ta jala juure etšewaatšikšufega ašetas al-
la orgu wüwa šaljuštee loomulikkudele ašime-
tele. „Šuff“ järgnes talle igale poole kanna
peašt.

Tule äärde istus ta nõhjatades maha ja oš-
šas wanga wiššil. Ta ei terewanudšit, wabaštas
šelgšoti šlašt ja wiššas tigešalt maha.

„Šiin on juust, šarjari!“

„Mispärašt šiid ša šelle poiši šašja?“ šišis
šarjari Lung tumedalt ja tähendas peaga
poiši poole.

Kuid wanamees oššas arnult ja šellepärašt
šordas šarjari oma šišimust.

„Ah, on ju nii palju hunte, mu poeg, hull
hunte“, wastas Mašthé wirimaks ja šai nüüd
šorrağa jutakannaks. Pikalt ja šaišalt, iga wähe-
matki ašja ešile tuues, ja suurte käeltigutuste-
ga šakšas ta jutustama, šuidas hundid öšjel

tema šöige ilušama lehma ära murdnud. Just
šauda ees olid nad ta ära murdnud. Ši olla ol-
nud wähematki šiša, isegi šoerad pole šauku-
nud. Šimšaid waršošoru ütles rauš šoerte ja
huntide šohta ja neediš neid šumala nirrel.
Ah, oli palju hunte, wäga palju hunte, ja le-
mašt ei olnud wašufesšitki üle šäänud! Šommi-
šul wana oli ta šis kuulnud, et hundid ta waja
ees hulufšid.

Wana Mašthé oli nähtawasti jutustufe
tulešt šašja šitud — wöšit šidi šee ainult mõri
märguame olema? — ta aimas huntide tule-
mist järele, hulufš kolm šorda pikalt ja weni-
tades nagu šoerad huluwaid. Ja šilwal šalšul
tulid nähtawale ta šelšimehed: metšawaht
Demeter, Nyág ja mõlemad šuršaka piu-
raiujad šantšilimwon ja šimion.

šarjari šaštis piisšit kätte šahmata, aga
šelle peal istus šogemata — šarjapoiš.

„Šes need on, Mašthé? Šes nad on?“

„Šiitid. šundišitid. Ja šaštšid mind
ülles“, wastas Mašthé wahulikult ja šiššitas
tulle. Waljušti šiššes šeel.

šahulikult, aegamööda, ilma ruttamata
tulid mehed lähemale ja teretasid:

„Andku šumal wahulikku, head öhtu!“

šhates ja wigades wöššid nad tule äärde
iššet. šarjari šörwal istušid Demeter piisši-
ga šihel pool, „šuff“ šeilš pool, šis mõlemad
piuraujad šuršufesšt, mäsššaja wastas wana
Mašthé, šošzerati möšder.

šarjari ja Demeter olid mõlemad pärit
ühesšt šiššast, šelššaranyošist.

„Šina oled šee, wend šitru?“ šiššis šar-
jari temalt: „Mis ša šit otšid?“

„Mina? šaren on šiin šilwal olla kui all
šalanthas. Šea šiššesšt šoit šödurisest.“

Šis algas jutušamine, pikalšane, šuurte
wähešegadeša. Wähešewahel šegas mõni neišt
šul ja wiššas šuurena šašul tulle; šis šöššis
išša šerwe šağar šädeneid öššit, nagu kannaks
šitšis šakšit šles šaewa poole.

šöudis öš.

Kuid šarjari näis išša weel šakšlane ole-
wat. ša tema wočas mõne šona jutu šekša, ei
wöššud aaga šakšit wöšš juurešt, wille wäššelt
šaks ilušat, wahšideša ja höbedaga ešitud
šrontšufe piššotki wälša waatašid.

šieti ei olnud nende meeste juures midaqi
šakšlast märgata. Nad wöššid oma šelšakšitšest,
mida tarwitašid, šis ja šeine neišt šeašt oma
šinašt šakšit ja šutiratas tule ääres oma märgi
šalšaršbe. Muošamalt, wiipu šiššetades, mä-
šeššitšimeeste laadi iššewooniššelt, wenis jult.
šod jutustasid šödurisest, šuršid, et igašt ša-
šult šaks wale mõid mõtuda. šakšed ažad —
raššed ažad! Nii möššus šš. Šia ja šinna
šendasid šonad, kuna nad šoit še wahulikult š-
tušid ja napšupudelit šaštšid šaštšit kätte šaia.

Minult Demeter jäi sõna-ahvaks ja pomises wahetewahel lihidakt „hnyhm“, aga ta silmad peotasid wargelt Gatorila wõõl, kael wõõ juures ja pistolil, mida see hoidis.

Äkki jelt, kui wana Maſtſhe ühe wärske õſja tulle pani, fuffufid põlewad raod kofku ja üks põlew puutikk meeres just Gatorila ette. Mäs-fajaja kumardas puutikki tagasi lihkama, ja see liigutus oli talle hukatusjeks. Demeter ja „kuff“ tormasid kohe kumardarwa mehe kallale.

Ligemal filmapilgul olid ka Gharfua mehed tema kallale karanud. Minult Maſtſhe ei wõtnud kallalekippumiseft õja, waid wahis teiseft poolft läbi huiſtu sinna. Ta ei liigutunud mitte sõrmegi.

Gatorila oli pikali pandud; ta läest wõeti ära pistolid ja wiſati ta piſſi kõrwale.

Siis wõttis Demeter oma selgkotiſt tugewad kähirauad ja sidus Gatorila põhjalikult ning ashatundlikult kinni. Käteft ja üheft jalkaſt. Müüd lastsid mehed mäſhaja lahti ja istusid jälle tulle äärde waewast puhkama. Ka wang oli waiſ, kuid hingas raskesti nagu haawatud loom ja wahis metſikult ringi.

Jälle walihes tulle ääres waiſus, nagu ei oleks midagi ſündinud. Minult lumi on kõwe-maks tallatud ſeal, kus nad olid maadelnud. Jälle pandi piibud põlema, jälle kohendati kõwade, tundeta kätega tuld. Ja jälle alustati juttu, piſkamisi, kakkeliſelt, maſhudeſt, huntideſt, talwifelt wilohufelt. Wandefõnad ja ſiilitamine würitſifid juttu ſanuti kui erine.

Tüki aja pärast algas Gatorilagi:

„Tõmmake mu tulele lähemale. Mul on külm“.

Nad tegid jeda.

Müüd oli Demeter Nſagil sõna; ta pööras Gatorila poole, nagu oleks ta teda kahtunud kõbustada. Ta jutustas, kuidas ta enne teiſe meſhawaſi ſelkifis Gora ja Klokka Szkoraſeti mäeküljel wanai wõtnud.

„Just kui ſinugi, Gatorila, wõtſime nad kinni. Öhtul, tulle ääres, meſhas“.

Mitamaa olid nad nende kõrwal istunud, just niſhama oli kõik ſündinud ja ei ſugugi teiſti.

Jutustus huiſitas Gatorila Lungi, nagu oleks see talle rahustufeks, et ka teiſed mäſhujuhid erbid olid lahkunud niimoiſi lõkku meelitada ja kinni wõtta. Ta kuulas järele, mis Urſi Uſhariaa, Kriſeniaa ja teiſtega ſündinud. Kes neift juba wanai ſattunud. Mehed jutustasid kõik, igaiüks mis teadis, ja kõik jutustasid talle midaqi. Oli näha, et beda itähtſaks armati ja päemafangelafeks peeti. Mii wenis jutt ja kõik näiſid unustanud olemat, mis alles meel wähe aja eeft ſündinud, kui nad kippufid tui-meſe kallale ja ta kinni ſidufid, et beda ära an-

da timukate kätte. Wang ja ta walwajad weſſifid elawalt juttu ja tundſid suurt mugawuſt. Wahetewahel tehti nalja, tihſebat talupojanalja ja naerdi heledaſti. Ka Gatorila naeris, just nagu teiſedki. Beategi waljatati ju tema auks...

Wegamööbda jäid nad waiſjemaks; üks ja teine neift hakkas tulkumagi wõi wahis waiſides böſje. Tuli pragifes monotoonſelt...

Kuid äkki ſegas üks uus hääl tulle praginasſe. Piſſ, kumbunud hulumine. Kaugelt. Keſew, wenit hääl, nagu ei tuleks ta õhuſt, waid maast, lumelt. Naks korda. Kolm korda. Suintide hulumine!

„Kuff“ kuulis jeda eſimejena ja kohus, ſiis Panthilimon ja Simion. Müüd kohufid kõik ja kuulatasid. Wüimaks ütles wana Maſtſhe:

„Sündid et ole itäl kauge!“

„Ei ole kauge“.

„Kui ferge oleks mul müüd mõned hõbe-kahelkümneſed teenida, kui mul weel olekſid head ſilmad ja piſſ“, jattas wanaſe.

See tähendus käis Demeter Nſagi kohta, kuigi Maſtſhe oma eitte wahis nagu wahis ta tulle.

„Kas teiſt keegi wſkab hiiſida?“ küſis meſhawaſt.

Suintide peale jahti pidades on kaſt tarwis: üht, kes hiiſtab, teiſt, kes laſeb. Beategi iga mägestiku elantil oſtab hunte hiiſida. Piſſ Panthilimon mõiſtis kohe oma kunſti, kumardas mäſha, pani käd juu äärde treſtriſs ja hulus wenitades. Puhudes turſufid tal ſooned kaela peal ütles.

Demeter Nſag oli katſega rahul ja ütles:

„Hea!“

Mii läkſid nad ſiis, Maſtſhe poolft aetud, teele. Meſhawaſt oma piſſiga ja Panthilimon eesõttas, teine Gharfua mees „kuffega“ kiiſje peal wajaſana.

„Mina olen wana ja jääm tulle juurde“, ütles Maſtſhe julgustades. „Waatan tulle järele ja ka Gatorila järele. Tema ei pääſe“.

Kurwalt ütles wauſ jeda, nagu oleks tal kaſju, et kaſa ei ſaanud minna.

Teiſed läkſid. . . .

*

*

Suure Gumpſen mäe harjal, mis Munchel-marci poole wenit, fõrkifid teiſje hunti itſeteiſe kannul. Kõige ees juur ſhahunt, nina maas, ſaba ſorus. Wahetewahel jäi ta ſeiſma, ja ſiis ſelkatasid teiſedki. Ta kuulas ja muuſutas. Siis läks ta jälle edaſi. Tajaſefi ja kõbinata ſookſid nad, ainult harwa rubiſes lumi nende jalgade all tajaſefi. Mõnikord waatas ſhahunt tagaſi. Siis aga fõrkis ta jälle edaſi, ſhetafafelt, endiſelt. . . .

Mäe peaharjalit lajas kaſane hulumine,

lord, kaks korva. Hundid peatasid. Kuid siis oli kõik jälle vaikne. Ei, nüüd kajab see jälle!

Maahunt jatkas teed, teised tema kannul; aga nad sõrgivad ettevaatlikult, veel ettevaatlikumalt kui enne, lihtsele wahese enam ruumt jättes. Ja jälle kajab illevalt mäeharjalt hulumine, kuid nüüd juba lähemalt. Aga nii, nagu ei oleks see eht huntide hulumine... Maahundi sõrk pikeneb... ta saab lahklaseks... Kas peaks see tõesti mõne ta sugulase hõlde olema?

Nüüd jõuavad hundid lagedale. Suur isa-hunt jääb mehaitthnikuäärde seisuma ja wahib männa allalaskunud okshe allt wälja lagenbitule. Wäljas on nii walge! Sunni strab otse sinakas walguses. Mingisugust kahlast jälge pole walgel pinnal näha. Hunt astub mõned sammud ettepoole, poeb lagedale.

Kõmatab pauk.

Momendi murdoja märkas hunt kätte liig wana. Juba liig hilja, et kuuli eest kättä pädjeda, aga weel õigel ajal, et elu päästa, imber pöördä ja ta kuul teist hunti tihnikus imber pöördä lasta.

Raugu järele napas suur hunt hambaid irewile ajades oma tagupala poole ja jooksis siis teisele järele. Mada mööda, mida mööda nad tulnud, jooksid nad tagasi ja kadusid mähja, kõik seits. Siis sõrkisid nad edasi, nagu ennegi, ainult et nüüd hirmsa, suure Maahundi jäljed siin-seal laud punasels wärwisid. Kuid sellegipärast mindi edasi, edasi, ühiklaselt sõrkides...

* * *

Maahunt waitis.

Ta toetas oma laiad tallad silinenud oksale ja ta pissifilmad wahitsid punetawate laugude allt turmalt tulle. Ta silmitjes leeki, mis tanistides ja wubhetedes tõusis, wahitis, kuidas tuli oksalt oksale htkpäs, illes juitfusse limphas, nagu oleks ta ilhes juitfuga tahtnud pögeneda, kuid siis jällegi puudele tagasi lastus. Mõni lord tungis mõni tulekeel männa kooress läbi, ilma sinine, nagu puhuls teda keegi puu sees wälja, ja wilsitas taha. Siis prahus mõni oks, ja jädemed lendasid laiali. Ilks oks lõhles, ja kuna awaus oma keerdumise wate leekhuultega nagu maeratusels awanes, leekis ta südamel pörgutuli. Deimelord hakkas mõni kuiv raag põlema, loitis äkki heledasti ja heitis tule ääres istumatele isikutele terawad warjud.

Ka Gawrila waitis. Sesthaabit kui teised lahkusid ja ta loerawadilhe wanaga üht jäänud, lajus wangistustunne tema peal palju rassemini.

Ka kitted tundusid raskeamad olemat. Kui kahmatu mälestus terkis ta ette wõllas -- wõllas Seherbaris, mille külge ta panasse.

Ja see paistis olemat nii uskumata. Gawrila ei rääkinud, ainult ohtas tasakesti.

Lüüsi aja pärast algas Maahunt:

"Oks ole, Topanfalsa juures olid ja nimatees?"

Rauf ei ütelnud midagi, kuid teine sai köhe aru, et jutt oli maahuntide rõõwimisest.

"Miks ja feda küsid?" wastas Gawrila.

"Niisama."

"Olin. Aga miks ja feda küsid?"

"Niisama muudu," fordas rauf rahulikult ja siilgaas tulle.

Jälle waitisid nad ja istusid liikumata. Gawrila tundis, et rauf midagi tahtis, aga ei julgustanud teda. Ja Maahunt hakkas tõesti jälle rääkima, ilma et pilku oleks tulle pealt ära pööranud.

"Oli toohord wist hea saak, hea saak."

"Oli ka."

Maahunt pomises midagi ja kohendas tuld: Oli näha, et ta millegi üle pead murdis, sest ta filmad pilgutatsid elatwasti. Siis siilgaas ta jälle tulle, nagu oleks ta tahtnud ennast julgustada. Kui ta wiimaks märkas, et Gawrila algust ei teinud, algas ta:

"Kui ma sinu nüüd lahki teen... mis sa mulle annaksid?"

Gawrilas ärkas lootus. Wabadus wirtendas jälle ta ees. Aga ta ei näidanud feda, waid oli weel kinnisem, kui rauf.

"Hm... wiis kulbtüüki," ütles ta ja lihas, ennast nagu suurmeelole fundibes, juunde: "Ja lihawõtteks seal!"

Rauf ei wastanud, waid frutas puutiiki järele, mille ta tulle wiskas. Rawa liikas ta puud siia ja sinna, suure hoolega, et see hästi põleks. Ta käsi kohas leekide wahel nii, et karta oli, et ta sõrmed ära lõwetak. Kuid neile ei teinud leek kahju, eht küll mees läega megi leeki segas. Rauga näht oli tulekindel.

"Annaksin sulle enamagi," ütles Gawrila.

Rauf waitis ühifilmil tulle, lõug ees, hambad koos. Ohufeste huultega suu oli see, mis ta näole koerailme andis ja mõjus, et ta nägu liikumata-wali paistis olemat. Sügamal seiswad filmad kõwendasid weel feda muljet.

"Annaksin sulle palju enam... ütlemepoole enam... kinnine kulbtüüki..." ütles jälle Gawrila. Siga ta enam ei nimetanud.

Rauf ei wastanud midagi.

Gawrila sai wabanemise lootuse tagajärjel ärawaks. Tal oli, nagu istuks minakungas kikk tal tõris, nii pigistas teda himuline lootus. Ka tundis ta, et aeg kadus, et teised warsti tagasi tulid ja siis kõik kadunud oli.

„Näagi ometi, Maftye! Näagi! Palju ja tahad?“

Raugel tõmatas pauf.

Gawrila sai veel kärsitumaks. Ta teadis, et mehed nüüd warsti tagasi tulid.

„Maftye, ma annan sulle veel enam, kas kuuled? Ütle, münd Maftye, palju ja nõuad? Poole? Kas tahad poolt? Teised tulevad juba — wastal Poole annan sulle!“

Küüdes, paludes waatas ta raugale näsku, kelle alumine osa tulekumast punane oli.

Wiimaks algas mölder:

„Rust pean mina teadma, kui palju pool on?“

„Minagi ei tea seda, aga seda on palju, waga palju,“ tõendas Gawrila. „Me kaewame selle üheskoos wälja. Lase mu aga lahti. Üheskoos kaewame selle wälja.“

„Sm... hea küll.“

„Lase mu lahti... nad tulevad juba... lastfid juba...“

Kuid Maftye ei annud järele.

„Enne ütle mulle, Gawrila, kus raha on?“

„Lase mu lahti, ma näitan sulle selle kohta.“

„Ei, enne ütle seda. Mina olen wana, jina noor. Soofjed ära, ja mina et jõua sulle järele.“

Gawrila wiimatas, kuid ettemaatust sai temas mõidu.

„Enne ma seda ei ütle.“

„Noh, hea,“ wastas koeranõuga rauk rahulikult ja julgast tulle, märgiks, et see ta hea on.

Jälle waiksid nad. Gawrila kuulatas terawasti, iga lihahäga, kas metsast ju krõbinat kuulab ja mehed tulewad. Igatjus ja hirm piinasid teda. Jälle tõusis ta waimu ette wõlla kuu, mida ta Ohulafehervaris laada ajal näinud. Nii elowalt oli see tal rühid silmade ees, nagu seisaks wõllas otse ta ees. Postide wahel rippusid kokkukõmbunud, wormitud asjad, mida lapsed kumibega pildusid ja mis nii tühjalt kumafid, nagu oleksid nad olnud paberist. Nagu paberitega mängis tuul nendega. Ja just see tühi toon oli nii juukseid piustajaw õudne.

Põnewalt kuulab Gawrila, kas mehed juba tulewad. Praksus mõni oks wõi justfes tuli, siis kohkus ta. Ta kuulatas metsa terawasti, sest kui mehed tagasi tulid, siis oli ta lagu lõpnuud.

Ta ei jõudnud kauemini kannatada.

„Gruju-urjzuluj-allita juures... juure kuuse all... mille kõrwal bukipuu kasvab... Rist on juuresse lõigatud... jeal seisab raha...“

Tajatesi ja häält ifta enam jumbutades, ruttu üles ta need sõnad ja jätbas siis:

„Sa nüüd lase mu lahti!“

Rauk tõusis üles, ei läinud aga Gawrila juurde.

Umbes paarkümmend sammü läks ta kaugele, ühe juure maharaiutud puu juurde ja lõikas selle juurest paar oksa. Siis wedas ta oksad aegamööda tule juurde. Pikkamisi ja hingeldades. Oksad jätfid lumesse jügamad jäljed.

Ta istus jälle tule juurde ja hakkas oma pika kepiga tükke kohendama.

Teine palus ifta ägedamini:

„Maftye... Maftye... päästa töidifud!“

Kuid rauk ei kuulnudki seda. Paluwad sõnad ja hirmsad wanded wabeldusid, aga wana Maftye ei pannud neid tähelegi, nagu oleks ta äkki kurbiks jäänud. Rahulikult ja ühtlaselt lõhnus ta puud. Siis löi ta kapi terawa nina puutiwesse, et see tal käepärast oleks. Wiskas mõne puutiiki tulle, istus jälle maha ja seadis oma kätega tule korda. Ta ei waadanudki Gawrila poole, kes maas wingerdas, wäherdas, palus ja kirus:

„Näru! Jgawene ja alatu näru!“

Wanamehe koeranõgu paistis olewat kahjurõõmu ega tigidust; see oli ilmetu.

puust. Seal polnud näha ei noeratust, ei Wiimaks tajas metsast sammude müdin, lume rudin ja wali jutuaamine. Gawrila jäi wait, ainult ta rind ägas raskesti.

* * *

Nad lätsid alla, nagu nad olid üles tulnud. Minult et neid üks enam oli, finniõetud Gawrila. Sama sõnatult, üks-teije kannul, ilma kärata, lätsid nad. Need mägestikuelanikud, olles oma riietete, siigutuste, näoilmete poolest üks-teijele nii jarnajed, et raske oleks ütelda olnud, kes neist wahi, kes wang oli, kui mitte rauad Gawrila käte ümber wahete-wahel ei oleks walgatanud.

Szamoje kaldal peatafid nad. Seal jeketas wana Maftye, tema ei saattwat wangi Dopansalwasje, sest ta ei mõwat weelikit niikawaks ifft jätta, waid pidawat koju minema.

Enne lahkumist harutasid nad Gawrila juuresolekul, kuirpalju neist keegi waetwaraha jaoks. Wiisteiftkümmend dublatit tulla igale mehele, peale selle Demeter Nyagile veel wiisteiftkümmend, sest tema oli ninamees, ja wana Maftygele weel kümme, sest tema oli nad õsttu juurde juhatanud. Leppimine ei olnud kerge, sest rauk tahtis enam saada ja tülites teistega, ehk küll oksad enne olid ära määra-

lud. Gavriila waitis ja oli nii rahulik, nagu kaubeldaks kapipea ja mitte tema pea pärast.

Demeter Nyag, mõlemad Ghurkua mehed, Gavriila ja karjapois, „Ruik“ läksid teele. Nad läksid üle Gyalu Buluj Ubakka, Topanjalvasse, wangi ära andma ja taju wastu wõtma. Wana Maafnye jäi Szamose kaldale ja ootas, kuni teised terjel pool jõge metja kadusid.

Rahulikult ootas ta, nagu ette jirutatud, nagu nuusutas ta. Gavriila waatas kats korra taha ja nägi rauka ifka veel wanal kohal seiswat, liikumata, jalad harkus. Raud läks alles teele, kui Gavriila oma wahtidega tihnikusse kadus. Aga ta ei läinud weesti poole, mitte Toszerati poole. Ei, ta läks jälle üles mäe otja, Gruju-wzuluj poole, kus, just allika kõrwal, bukipuu ligdal, suur kuusk seisab. Pikkamisi ronis ta mäest üles, raskesti, wintselt, kõwastidamliselt.

Ja kadus kuuskede wahele.

* * *

Seitse hunti jõrkisid mäest alla. Kuus hundi ühtlaste wahede järele, seitsmes jäi teistest piisust kaugemale. Seismenda jälgedesse jäid järele wäiksed weretilgad. Nii jõudsid nad metja äärde ja et ilm alles walge, ei julenud nad veel lagedale tulla. Nad lõkitasid maha, pea-aegu rihka, nuusutasid pikka-aetud ninadega hilmemals muutumat õhku, kaapisid endid ja otjisid kirpe. Hundid pole ju toredad rõõmelikad.

Saawatu wana isahunt lõkitas teistest piisust eemale. Ta ägas raskesti ja selgesti oli märgata, et teda teekäik oli wäsitanud. Tihti latus ta oma kaawa.

Ükki ajas üks hunt enda jalule, läks tema juurde ja nuusutas teda. Isahunt urises, kuid teine ei nihtunud paigast, waid waitis tarretult haawatu peale. Nüüd tulid veel kaks hundi lähemale, kangelst ja taha. Ja nüüd waitisid kolm rohkesti sirawat filmapaari liikumata waljusjega isahunti.

Pikkamisi jõudis õhtu. Öhtuses halluses hakkasid huntide filmad ühta enam ja enam siirgama. Nelt, wiis, kuus paari filmi. Suur isahunt pani pea käppadele, urises taha ja näitas wahetewahel hambaidki. Teised urisemist ei wastanud, kuid kõikide filmad wrihijid tema peal nähjaselt, torkawalt...

Õhtu oli kätte jõudnud...

Kuus hundi hiilijid alla orgu, talude poole, lambakarjade poole. Ühes reas jõrkisid nad üks teise jälgil. Nagu suured koerad libijesid nad üle lumme. Wahetewahel peatusid, kuulasid ja nuusutasid, siis läksid jälle edasi, edasi, edasi...

Mäe kiltjele, kus nad õhtul lõkitanud, jäi maha suur wewelohik kallatud lumesse. Siin ja seal oli veel mõni tort lamu walgel pinnal. Hundikarwad. Mõned jammud sügawammal, kuhu raskus ta libistanud, seisid juur paljaksnäritud hundi pealuu. Alumine lõug oli lumesse wajunud, juur suu oli lahti, nagu tahaks ta veel nüüdki hammustada. Klaasistanud hundifilmad waitisid ilmetult ja terawalt wälja kuuwalgesse õõsse...

Ma sammun waikselt metsa..

Carl Hermann.

Ma sammun waikselt metsa...
nii haige, kurb mu meel:
kui ootaks metsa põues
mind rõõm ja rahu veel...

Ma kään ja otsin — ootan —
ja huikan metsasse:
ehk huikab mulle wastu
mu kallis sõbrake...

Mets mühiseb ja nutab
ja on nü rahutu:
ta teab, mu kõige kallim
on ammu surnud ju!...

Õõl wastu lihawõtte-pühi.

Wene kirjanik W. G. Korolento.

Waikne laupäev 187* aastal.

Rõske õhtu on ju ammu lastunud waikinud maale. Soojendatud päewa jootsul, niidid seh-wib tergelt kewadise külma julge hingus — nii näiw maa hingawat täiel rinnal: jellest hingusest tõusid aruawalged uduid, mis mängenwad majesteetlikult põlewa tähtistaema tiir-tes, nagu wõitlikult pilwed wastu tõuwendwad lähenevale pühale.

Oli wagune. Wäite kirberuangulinn R., mille üle kehwis rõske jahedus — waikis, oodates minutit, mil katedraali kellatornist kos-tab esimene lõõt. Kuid linn ei maganud. Niiske rõskuse katte all, waikimate, inimühjade täna-mate warjus — tundus ootus. Minult harwa jootseb mõõda hilitunud töötajaja, kelle pühad peamegu tabasid raske, waewase töö juurest, lendab mõõda woorimees — ja jälle on kõit põhjata wait... Glu on wootanud tänawa-tekst majadesse, rikastesse lossidesse ja kehwa-desse urtikutesse, mille tulukesed wahjwad tä-nawale, jah, siina on ta enese peitruud. Üle linna, üle wäljade, üle kogu ilma heljus lähe-newa ülestõusmise- ja uuestisünni-püha näge-mata hingus.

Kuu polnud weel tõusunud ja linn lamas kõrgendiku laias warjus; kõrgendikul aga ajus juur, murelik-tõhine hoone. Selle hoone imeli-kud, diged ja harmid pooned erinesid süngelt tähtistaema õhulikkusest; tumedad wärawad erinesid waewalt, helkides warjatud seinä pilla-jusest, ja neli torni nuktadel lõikasid taewasse

Kuid waata, peatiku kellatornist katkes ja heljus kaugele läbi paindawa õhu järelnõelikku õõ esimene helisev lõõt... teine, kolmas... Minut hiljem, inimeses kohas, mitmesugusel tooni, heliseid, ihhineid ja laulsiid kellad, palmu-des wägewats, isewalikult harmooniaals; tassa wärelseid ja nagu pöörlejid eetris...

Tumedaft hoonest, mis warjas linna, kos-tis häähun, nõrk jahin, mis nagu wäreles õhus kohajatuswäärtes jõuetuses üles tõusta eetrilise kõrguse, wägewale akfordile järgi.

Waikis hela... Doonid sulasid õhus, kuid õõ sõnatus päris alles pilkarnisi oma õigused: taua weel helises pilkajuses tuhm, surew was-tukõla, nagu õhku tõmmatud wägewata keele wäri... Majades kustusid tuled; kirikute all-nad jäwad. Maa walmistus a. 187* weel-kordjelt rahu, armastuse ja wenduse wõidu aate wäljaarwuulwamisele...

Sünge hoone wärawate tabalukud ragisesid. Poolrühm sõdurid, lõbbisewad piisid kões — tulid läbi pimeduse, et wahetada õõposte. Mad-astusid nuktade juure ning peatusid postide ko-hal; inimeste tumedaft jalgaft erines mõõde-tud sammul üks kogu, kuma endine tunnimees nagu uppus mustawasse jalka... Siis läks poolrühm edasi, ringi lamber mustawa wangi-maja-seina.

Tüüne pool wahetas seiswa tunnimehe wor nekrut; ta liigutustest polnud weel kadu-mud talupoeglik nurgelikkus; woorez näos sei-fis wooruseje sunnitud tähespanu ihne, kes esi-mest forda seisab wahipostil. Ta peatas näoga wastu seinä, astus weel kaks sammul edasi, tegi poolkääraku wärawale poole ja seisus õlg õla wastu endise tunnimehega. See pööras tergelt pea uue tunnimehe poole ja ihles õpetatud tooni harilikult edasiansõnad.

— Nurgast nurgani... waadaba... mitte magada, mitte tuhkuda! — kiirelt kõweles sol-dat, kuid nekrut kuuldas jama pingutusega, ja ta hallidest silmadest tungis eritise igatjuse awalbus.

— Said aru? — küsis kapral.

— Just nii!

— Noh, hüwa siis! — ihles see karedalt ja lihas siis tooni muutes heafüdamulikult juure:

— Ei ole midagi, Tadejew, ära kardä! Ega ja mõni naine ole... Metshaldjat, wõi keda ja õige kartma peaks?

— Miks metshaldjat? — wastas Tadejew lihtsameelselt ja lihas siis järelnõelikult juure: — Misli nagu on jüdame peal... nagu misli piste rinnus, wennad...

Selle lihtsameelse, peamegu lapelikult kõ-lawa tunnimehe puhul kostis soldatite heaft naer.

— Waata aga külaemakeft! — lausus ille-walt-alla arwaldatud kahetsusega kapral ning lamandas äkki:

— Sammu — mars!

Darauul, ihhtlaselt astudes — kadus nurga warju, ja peagi kustusid ta sammud. Tunni-mees tõstis piisid õlale ja sammus seinä äärt pidi edasi...

Türmis aga hakkas pärast wimast kella-lõõki liikumine. Sünge ja kurb wangimaja-õõ polnud ammusest ajast waadil näinud jäärast elamust. Nagu oletis õndjuseade siia tunginud tõhje wabadussõnnumina: kambrite mustad ut-

jed avanefid üksteise järgi. Inimesed hallides hõlstedes, jaatusliitude wärmiliste wõõrtidega seljal, jammusid pütkades ridades ja paaritaupa mööda korridoore ning läksid wangimaja-kiriku, mis tiirgas tuledest. Nad läksid paremalt ja pahemalt poolt, tõusid trepist üles, läksid treppi mööda alla; läbi ägeda müüna kostis siin-seal püksipära-hoop mastu pörandat, kostis abelate tõlin. Üstudes avanasse kiriku, wajus hall majs wõrest piiratud kohadele ja waitines. Ka kirikuatendel olid tugewad wõred ees...

Wangimaja läks ühjaeks. Minult neljas nurgatornis, waitestes ümargustes longides, mis kindlasti olid lukutatud — jammusid neli üksteiwangi süngelt edasi-tagasi, ajubi ust mastu tuledes ja kuulatades ja aplalt neelates kirikut kostuma wiisi raajuleksi.

Ja weel ühes üldises kongis — lamas keegi naril; see oli haige. Ülewaataja, kellele teatati äkilist haigeksjäämist — astus ta juure, kuna teised wangid kiriku wiidi; ülewaataja waatas haige filmadesse, mis põlesid kummalises walguises ja waatajaid müri-meelselt kuhugi kaugele.

— Swanow!... Kuule, Swanow! — hüüdis ülewaataja haigele.

Wang ei pöörnud pead; ta pomises miski, millest wõimata oli aru saada; hää oli hädine tähjewe; ja paistetunud huuled liikusid wawaga.

— Homme läheb haigemajasse! — korraldas ülewaataja ja läks wälja, jättes kongi uksele ühe wahi. See waatas tähelepanelikult haige peale ja raputas pead.

— Oh hulguš, hulguš! Saad karistusest lahti! — ja otustades, et tal siin midagi teha pole, jammus ülewaataja korridoori mööda kiriku, peatas ukse ees ja korras jumalateenistust, aegajalt põlwili heites.

Läbi ühja kongi kajas aegajalt haige arusaamata jonnimine. See polnud weel kuigi wana inimine, ta oli tugew ja jõuline. Ta jonnis ja elas üle oma hiljutise minewiku — nägu kõneles üleelatud hädaft.

Saatus oli hulgušega mänginud kurba mängu. Ta oli läbi käinud tuhanded wersad, oli tunginud läbi tundurite ja üle metfikute mäeahelate, oli kannatanud tuhanded hädaohud ja puudused, sest teda kihutas tagant põlew igatus kodumaa järgi, ta tundis ainult üht lootust: „näha ainult... kuuls... nädalaks... elada kodus... aga seal — kas olgu mõni jama tee ees!“ Cada wersa kodu-kohast eemal jattus ta siia türimi

Arusaamata kõne waitis. Hulguše filmad laienesid, rind hingab ühtlasevalt... üle palawikuhaige pea lehwivad jällegi rõõmustawamad mõtted...

... Mähha tundur ... See mähha on talle

märgiks — ühtlane, laulew waba Ta õppis wahet tegema mähha hääle wahel, tundis iga üheku puu kõnet. Majesteetlikud männad heitjewaš kõrgelt, kõrgelt tiheda, tumeda haljušega Kuused jostitawad pikamüri ja kumisevalt; lõbus here lärt wehib painduwate okstega; haab wärtjeb ja jahjeb argliku, kohmetu sehega ... Suikab waba lind, jõgi lendab kõnevalt ja wilkalt läbi kiwipõhjase jäangi ning harakate lohijew jalk kihutab läbi õhu üle nende kohjade, kus läbi kihniku poeb tundurite teed hulguš. *)

Magu waba sulatuwe hoog heljus üle haige. Ta tõusis istukile ning ohlas sügawalt; filmad waatajaid tähelepanelikult ettepoole ja äkki helkis neis miski teadmustaolift. Harjunud jooksik, hulguš nägi oma ees miski ebaharilikku: lahkest ust...

Wägew instinkt raputas üles fogu organismi, mis haigusest nõrgendatud. Sorrimise tuumused kadusid ruttu wõi rühmitusid ühe ettekujutuse ümber, mis langes heleda kiirena ta mõtete khaossi: ühji!... üh on lahti.....

Minut hiljem oli ta pörandal. Näis, magu langeks palawiliku peajuu fogu tuumus filmadesse: need wähtisid ühtlase, kangekaelusest ja kohutawalt omaette.

Keegi wäljatulija awas filmapilguks kirikuukse ... Haiguseft pehmenatud, distsiplineeritud laulu korralikud lained puudutajid hulguše kõrwu ning waitjuid. Üle kahwatu näo libijes õrnuse hell, filmad läksid niisteks, ja läbi pea tungis ammusest ajast hellitatud mõde: waitne õõ, mändade jossin, mis warjawaš tumedate okstega koduküla wana kirikut jalk jõprru, tuled jöel ja sama laul ta rutas beele, et kuulda sedasama seal, omakete juures ...

Wahapeal aga palwetas ülewaataja waitjelt kirikuukse juures, aegajalt põlwili heites..

*

Noor nekrut püksiga jammub mööda jeina äärt. Tunnimehe ees laiutab end üle, hiljuti lüme alt wabanenud — kaugele ulataw wälki. Berge tuul jookseb üle wälja, jahjstades kõhwaškuimanud wõrmina, helistab minewa aastases rohuse ja puhub joldati hingse waitše, mükrameelse mõttega.

Noor tunnimees peatus jeina juures, toetas püksi maha ja — paines kae püksitorule — jäi mõttesse. Ta ei osanud omale weel ette kujutada, mis ta siin peab wiibima jel

*) Siberi hulgušed jutustawad, et sügawas tunduris saadawad harakad jalkadena ühkiit läbi kihniku tammuwat inimest. Neil aegadel, kus „hulgušejacht“ weel lahitud oli — jälgišid hurjaadid hulgušeid nimelt harakalõnnu jalki. Autori märkus.

pidanuksil pühaceljel ööli, püsjiga, jeina ääres, tühja wälja rajal. Ta oli meel täiesti talupoeg, ei saanud nii mõnestki asjast aru, mis nii arusaadaw joldatile, ja mitte asjata ei pilgatud teda „lülaga“. Weel hiljuti oli ta nii waba, oli peremees, oma põllu, oma töö isand ... ja nüüd hirm, aruandeta, arusaamata, piirita — mis teda jaadab igal sammul, iga ta liigutust; see kõik lihubab ta noore ja murgelise tülarjeloomu harmi teenistuse roopasse.

Kuid jol minutil oli ta üffi ... Tühhi wäli, mis haigutab ta ees ja tuule wile manasid ta filmade ette uenäo. Ja noore joldati filmade ette ilmuvad kodused pildid. Ka tema näeb killa, ja temagi näeb end tuules, ja kirikus põlewad küünlad, ning wanad mämmad kiigutawad tarmedaid latwru üle kiriku.

Megajalt ärtab ta üles, ja siis mängib ta hallides filmades ahastuse hell: mis see on? — wäli, püjs ja sein ... Ühels minuüks tuletab ta meele tõelikkust, kuid peagi tertiwad filmade ette õije tuule tuhnil jahinal pildid kodniklast, ja joldat unistab jälle, tugebes püsjile

Mitte kaugele kohast, kus sejab tunnimees — ilmub müüri harjale filuett: see on inimese pea... Sulgus waatab kaugele wäljale, wae-walt nähtawa, kauge metsa joonele ... Ta riind lateneb, aplast neelab ta wärsket, waba õõ-emateje hingust, siis laheb ta eneje rippu ja waitjelt libistab ta eneje jeina mööda maha.

Dellade rõõmullik hela äratab õije waituse. Wangimaja-kiriku üks awanes, õues on ristilõik; wägew laul hoomas kainenena kirikust. Soldat jahmataš, kargas sirgu, wõttis müst peast, et ristil ette killa ja ... tardus hirmu päraft, küsi üles tõstetud ... Sulgus, kes maha oli jõudnud — joofis lagendikule.

— Sei ja, sei ja! ... Kallite, tuwike! .. — Kõendab tunnimees, ahastujes püssi palge parneš. Kõik, mida ta oli kartnud, mille ees wärienenud, kõik tungib kallale, mis ki hirmust! — Jeda jookawat kogu nähes. „Teenistus, wae-tus!“ — kääb mõte läbi pea ja 'a sühib jookawat kogu. Kulle tõmmates, surub ta jilmad kolk-fu . . .

Ja üle linna awab ja koerleb jällegi läwi eetri harmooniline, laulew, muutlik geie ja ... jällegi wärieh ning lõõb tikmi wana tell — nagu ohkats kufagii mõni hawoatus kind. Müüri tagant košawad pühakiku lauru ešimejed toonid:

„Kristus on üles tõusnud!“

Ja äkki kuuldatje müüri tagant pauku; see matab eneje warju kõik. . . Mõrk, hädine õhke kääs järgi waitje kaebusena, siis oli kõik wait . . .

Minult tühja wälja kauge kaja fordas mitmekordsest ja kirmal kõlal — püsjipaugu kõledat kõma.

Hommikutuul.

Ameerika luuletaja Henry Wadsworth Longfellow.

*Käis laintewahust üle tuulewing
ja ütles: kadugu siit uduring!*

*Ta laewa! lausus: tööle, tüürike,
sest õine rahu oli tüürike!*

*Ta lehwis maale, hüüdis: märgake,
ju hommik tulnud on, ja ärgake!*

*Ta ütles metsale ja aiale:
ntüüd lehed laotage laiale!*

*Ta linnusulgi wõttis külista
ja ütles: laula, Loojat ülista!*

*Ta talu kohal hüüdis: ärka, kukk,
ja laula jälle lõpeta kõik tukk!*

*Kuldwiljapõllu kohal peatas:
su päike tuleb! talle teatas.*

*Ta kellatornis warmas lõõtsuma:
tund tunnilt, kell, sa pead õõtsuma!*

*Kuid surnuaias seisatab ta teel:
weel puhake, aeg pole tulnud weel!*

Surmalend.

Saksa kirjaniit Hans Hauptmann.

Mac Jntosh ei oleks tarwitsenud elada ühes wiletsas wõõrastemajas Londoni idas, kui ta nii kõwasti ei oleks sipelnud mängukuradi wõrgus. Kui Inglismaa kõige kuulsamal ja paremal lenduril oli tal ministri, wõib olla üheg' Waldorf-Astoria wõõrastemaja kõõgilema sissetulek. Aga kuld libises ta pealt maha nagu weetilgad gumminimantliit.

Kui Mac Jntosh kuimal istus, nagu praegugi, siis pugesi ta tujasest oma tuppa, uputas enda oma piibu suitsepilwedesse ja piinas oma pead, kuidas mängulauas wõimalik oleks alati wõita.

Koputati. Muudugi! Mlati, kui ta probleemi juba peaaegu lahendanud, effitati teda. Tema „siisje“ ei olnud wäga julgustaw. Aga kui üks arwanes ja käwese lord Callway tore kaju ilmus, kuulatsid lendaja näojooned ja kehaliikmed äkki ainult weel teenistujewalmis käsku.

„Shtut, Fred“, ütles lord. „Säage istuma, suitsetage rahulikult edasi, ma istun filmapilguks Teie juurde“.

Ta tegi jeda, toetas toolile, wähtis laffe, siis alla oma sõrmekäüntele ja kirjits wiimaks äkki:

„Kas tahate teenida wiisjada naela, Fred, wõi — tuhat?“

Mac Jntosh naeris.

„Kui mul walida on, mylord, siis juba parem tuhat“.

„Jlus“, ütles teine, wõttis taskust tšeki-raamatu, wärtesulepea ja mängis nende asjadega hooletult.

Need ettewalmistused tegid lenduri närwiliheks. Ta pani piibu käest ja urises ärewal häältsel:

„Ja kuidas, mylord, kui kirjida tohin—?“

Callway teha sircus, nagu oleks talle kilmna wett laeba malatud.

„Miss Arabella Blackney, vicount Crake-woodi tütar, lähel Teiega homme lendama — eks?“ kirjits ta, kõige suurem põnewus waljul näol.

„Mii see on, mylord“, noogutas Mac Jntosh.

„Dea küll“, noor aristokraat arwas tšehtraamatu ja ajetas sulootsa paberile; „annan Teile tuhat naela, kui Teie homme oma masina minu juhtida jätate“.

Lendur tõmbas sügawasti hinge, nagu loobuks ta õudsest lootusest.

„See on wõimata, mylord“.

„Miss?“

„Breili Blackney ei usalda ennast Teie juhtimisele — wabandage, mylord; ma tean küll, et masinat oskate juhtida just kui elukutseline lendur, aga —“

„Tõuste lord ütles, Fred“, käsits Callway ja tõusis ta ise.

Mad mõõtsid äksteise püksaj.

„Mäete, me oleme ühejuguised“, otustas lord; „ma panen Teie riided ja ga, jurin ariti si jägawale pähe, mäshin lüua jallsie — ja mind peetakse üngimata Mac Jntoshiks. Mii siis: tuhat naela!“

Lendur kirjits weel tüki aega piigelda, kugi ta ihaldatud raha himustas. Mängijugune helk lordi silmis tegi ta ettewaarikkuts. Hirm arillegi hirmja ja kohutawa eest ajus ta rinda, ilma et ta oleks aimanud, mis see oli. Aga Callway juurendas pakkumist harjunud loogu ja wijadusega, kes teatud kunstiasja tahab omandada. Ja Mac Jntosh andis wiimaks wiietetuhande naelakilele tšheki alla. —

Suurepärane matšommik. Warajasest tunnist hoolimata teatasid karta lennuplatši ümber tihe rahwahulk. Kaks masinat keerlemad juba kõrgel siinõhus. Ühest kuurist tuuakse wälja ühepimuline lennumasin, mille kaju lindu meelde tuletab. See on tuulja Mac Jntoshi kui õhukuninga lennumasin.

Wäljas maanteel hoiatawad tumedad autopaasuna hülited.

Läbi kolmu murisib üks auto puiestee helesoheliste puukroonide alt lähemale ja sõidab lennuplatši wärawa ette. Noor lord Gardengate fargab esimesena aubosi wälja ja aitab proua vicount Crakewoodi, siis ilusa Arabella Blackney, oma pruudi, autost wälja. Ta näib olewat wäga murelik. Kui ilus, rõõmsasti naeratav neiu oma kae tema kätte jätab ja oma wäitje jala astelawale paneb, sofsitab lord paludes Arabellale kõrwa:

„Sa ei tee jeda ometi — eks? Ma wannutan sind, armjann —“

„Sele, wallatu naer on wastujeks. Juba ruttab neiu läbi wärawa lennumasina poole.“

„Herra Mac Jntosh?“ hüüab Arabella.

„Kus on herra Mac Jntosh?“

Lord Gardengate räägib elawalt proua viscontiga ja korjab kõik põhijse kolku, et wälja nuruda keeldu selle hullu ettewõtte tarwis. Aga proua on ise ta igasuguse spordi sõber, nii et ta oma tulewase wäimehe wäidete peale ainult õlased tehitab.

Seni on Arabella juba istmele roninud ja vajub sinna lahedalt istuma, nagu istuks ta mugavas tugitoolis. Ta filmad järavad ja ta hambad läiguvad niiskepumaste huulte vahel.

„Herra Mac Intosh!“ hüüab ta. „Kuhu Te siis jääte?“

Gardengate astub apparaadi juurde. Ta jurub oma juu Arabella kaele, mis istekoha äärel puhkab. Ses tummas mujus veristub ta terve sidanrehäda. Ta ei oleks mitte nii kurb, jee hea Gardengate, kui ta näeks jeda võrnatu õrna pilku, mis pruut alla peigmehele jaadab.

Lord Callway näeb jeda pilku. Mac Intoshi riides tuli ta parajasti kuurist üle platši ligemale. Ta nägu on nii kaetud, et teda keegi ei või ära turda. Kummardades teretab ta ja tähendab, olasid kohitades, oma juu poole, nagu sooviks ta vaikida ja kardats kõrile paha taarri. Siis mahibeb lerge lennuf mõne sekundi ta leha raskuse all, kui ta kiiresti üles Arabella ette istmele ronib.

Käehaare, ja viirihew mootor raputab maasinat. Gardengate ja teenijad jatkavad maaswalt kõrwale karata. Vennuk jookseb tükikeje maad maad mööda, lehvib siis üles ja ruttab, põigiti üles lennates, sinistesje kaugustesje.

Lord Gardengate mahkis, filmi käega warjates, kaugemwale lennukile järele.

Seal rebis teda keegi marrukaft. Waite, kawalasti muhewew poisipõnn seisis ta kõrwal ja hoidis kae püsti.

„Ma tean midagi, mylord“, sojistas ta, „Mac Intoshist —“

Arabella peigmehele tõusis weri pähe. Müüd siis jai ta kuulda, miks need kohutatwad aimdujed teda pinnasid.

Ruttu surus ta poisile kuldraha pihku ja käsits kähjewal häälel: „Räägi!“

Ja poisj tõusis kiwarbile:

„Mac Intosh ei ole lennukil!“

„Kes siis?“

„Lord Callway!“

Smestades nägi proua viscount oma korrektjet wäimeest hullu kiirusega lennuplatši warawa juurde jookswat. Ta kargas oma autosje, kisedas autojuhile käsu kätte, tähendas ärewalt sinna poole, kuhu lennuf läks, ja autu wuwas minema.

* * *

„Oh kui ilus jee on! Kui tore! Kui unenäolif ilus! — Weel kõrgemale, herra Mac Intosh, weel palju, palju kõrgemale!“

Arabella Blackney tundis enda majesteetlikult libihemas lennukis nii julge olewat. Mootori mütrin teda ei effhanud. Nõif ta hing oli täis uskust, et wõis müüd ta oja wõtta inimeje waimu wõidurõõmust elementide üle.

Ukijelt rebis mees ta ees oma pruuni nahkinüsi peaft ja pööras oma näo ruttu oma taga istuma Arabella poole.

„Callway!“ karjatas jee.

Mehe terashallid filmad olid habastamatud.

„Teie pulmaweis Gardengatega ei oleks pooltki nii ilus olnud, mijs Blackney“, ütles ta. „Tunnistage aga ühes!“

Müüd beadis neuu, et ta elu kaalul seisis. See filmapilk andis talle tõenduse kõige jelle kõhta, mis talbe enne jelle mehe toorest iseloomust jutustatud, kui ta juba peaaegu walmis oli olnud ennast temaga kihlama. Kuid ta uskus ei lurbanud, et jee mees teda wõis wärihemas mäha.

„Mis karwatjus Teil on?“ küjis ta põlglikult, oma jidaame nõdranweelhet ahastust ja hirmu tema eest kõigest jõust warjates.

„Teiega jurra“, ütles lord Callway, „sest et Te minuga ei taha elada. Me oleme kuusjajada meekrit kõrgel. Müüpea kui seal üle jelle wälja jõuame, panen mootori seisma ja lennuk kukub ühes meiega jügarwusje. Olen wandunud, et Teie kellegi teije omaks ei pea jama, Arabella.“

Ta wotas karjatust, ehmatushüüet, ahastamist, meeleheitlikku palwet — wõi wähemalt pöörast wihapilku. — Kuid ei midagi jellest. Arabella istus kinnisilmil lennukil, wäga kahwatu aga kindlasti usjustades wähematti nõrkuse märki ilmutada.

Callway pööras jälle masina poole, mis wanuma oli hakanud. Ja lennuk tõusis ja tõusis kõrgemale, ifka kõrgemale.

Weel lord lendasid Callway mõtted kõigest omast piinariffa fire loost läbi ja pinnasid siis ta jüdaant unistustega, mis iial ei wõinud täide minna.

„Kui ilus ta on! Ja kui trotslik! — Jial, ei iial pole ma Arabellat enam armastanud kui müüd, mil teda wahan tappa!“

Ja jälle pööras ta pea neuu poole.

„Arabella!“

Ta nägi armastatud neuut kahwatult ja elutult, pooleniisti istmelt maha libihewult kijas ruumis lamawat. —

All maamheel wuhises üks auto. Lord Gardengate filmihes hingetult lennuki jurmajõtu. Vennuk oli temast juba õige kaugel.

Müüd karjatas ta. Vennuk oli äkki wajuma hakanud — aga jee polnud kukumine! Siinawira allapoolle libihedes lähenes ta maale ja ladus mehjaga kaetud kingu taha. Kauguses, mida ta ei osanud wälja arwata. Nalk wõis kumme filomeetrit kaugemat.

Autojuht pani mootorile wiimase jõu jisse. Ta nägi maewalt weel teepoela, mis tema eest läbi maastiku rohelise wäli lootles.

Ja uuesti harjatas Gardengate. Mustendaama metsatöökiri kohale ilmaus uuesti lennuki linnufuju ja lohvõis uuesti peadpõritanvale kõrgusele.

Mõeld paistis ta olemat veel ainult täpise päiksepaisitjes maitsemas. Ja siis — nägi teda maha langenwat. Järsku — pilsthoobis — kiiremini ja kiiremini — maha kukkudes kui hiiglasuur kaskumahn!

* * *

Sügawale maasjale puurimust leidis Gardengate lennuki rüüd ja nende alt Callway puurustatud surinuteha.

Wästimuhteri katsujid mehed raskteid wõdresid eemale weerebada, et mõttsjuba õnnetuit ohwrit leida.

Wanne.

Koola kirjanik W. St. Raymond.

Ülemus wistlas ajalehe käest ja waatas wihast tuppaastruja peale.

Wanamees, uufe kõrwal sirgelt teistest, watas aalandlikult:

„Ujastin nad kõik siia!“

„Kus nad on?“

„Dues“.

„See küll. Dodaaku. Waljusti wagtida, jekt nad on mäsajad, mõistfid?“

Wanamees naeratas waewalt märgatawalt ja kummaliselt.

„Oli raske ülesanne, mis?“

„Si, laitsin nad kantsile ette koguda; nad tulid koke ja kirjendafid, nad olla lehed katti rebimid, jekt nad olla poolakad ja katoliiklased ja kõige peale walmis, ijeigi Siberisse minema. Sellepärast ajasin nad kõik siia“.

„Kas nad wastu ei hakanud? Rahju!“ jostistas ülemus tajatesti.

„Nad andsid sõdaittele ijeigi wantrid ja tulid ije jala, üsna rahulikult, wagu lambad, ja laulsid kogu tee wagu laulle. See, sõnakuulsi rahwas...“

„See oma õigus enesele! Wälja!“ kirjendas ülemus pahastelt.

Wanamees punastas, seisis sirgelt, pööras kanna pealt ja lahkus.

Ülemus hakkas jälle lehte lugema, aga natutele aja pärast wistlas ta lehe lauale, hõõrus kästi ja hakkas juures mõhmitud töötas edasi ning tagasi jalutama.

„Need näwafid! Need homad!“ pomises

„Arabella! Arabella!“ loebas Gardengate wärijew häääl. Ja siis äkki rõõmuhõisite:

„Arabella!“

Neiu ärkas hülidest ja ajas enda istuikle lohust, kuhu Callway käed ta mineswanust pannud, kui lennukiga esimest korda maandus.

Ta ärarajehatud silmitist oli wäha, et need alles muinasjuttu peegelkastid.

„Sina —?“ kirjis noor neiu, ja ta wäite kästi loebas wärijedes peigmehe pale poole, kes ta ette põhwilt langenud. „Muu oli,“ — ja Arabella waatas ringi, nagu oleks ta tahtnud oma hinge oma pilstudega kujukilt smitkaugusest tagasi kutsuda —, muu oli —“

Soal kargas mälestus kõigi oma kolebustega ta teadwuse, ja metslikult nuurhuma haitates langes ta oma peigmehe käte wahel.

ta, jilistas koke käega oma laia, punast habet ja wagtis tiiki aega wälja wihmas wirwendawale platstile.

Wene kiriku kuldkuplid tõusid kõrgele üle musta mudamere, ja madalad, märgad majad p'atji ümber paitsfid küsna wihma käes wärijewat.

Sadas peenet jügiswihma; tuul raputas puid ja rebis nõlwi wiimseid lehti. Waewaga wenifid wantrid mudadst läbi ja ettepoole kasitudes hülifid inimesed majade äärt mööda.

Ästijelt pööras ülemus ümber, läks wa teije otja ja wagtis, ennast eesriide raha wärijates, ettewaatlikult aknast wälja.

Dues, mis nagu jügam, ühetoordseteji wärijadest piiratud tiik wälja nägi, kloostris endihes aias, mis täis mustust, loike ja lompe, rüjeles juur inimestehulk paljaste pilstutikude walli wahel.

Ühe palja, tõdunenud puu õjad wärijesid nende kohal, kõrgele ülewale lendasid yallid pilwew nagu tõdunenud weestnöwetatamad kaskid; läbitungiw wihm piitjutas jätjelt nägufid. Rastustelt ja wigastelt katusekorudest woolasid wahetpidamata weekofed, tuul tuhises inimeste keskelt, rebis paljaid puid ja hulus piinawalt.

Külän tungis läbi kondist ja üdist ja must wihmawesi lobas juba läbi wibetjate riiete, aga rahwas seisis kannatlikult, tejis jala pealt teije jala peale ja jostistas tajatesti ning kurtlikult. Minult wahetewahel tõusis mõni hall, wälas nägu ja mõni silmapaar läitis ummedalt, wõi lendas illes mõne õhke, tume kui õigami

ne, — mõnikord koondus inimestele ja waltus nagu pööras. Lapse muu tajas walustati ja wahetewahel kofisid wagad palwed piarohkes ahastuses. Ja edasi seisis nad, läbiwärsjad ja waltsest, toetusid üksteise najale, sest et wanad müürid ja ahwardamad püsitiidud neid kooz hoidisid ja kofu surusid nagu wõrk.

Ja nad seisisid kannatlikult woolawas wiimas, mudas ja tormis, püsitiidude ja faristuse ahwardamas hädawohus. Kartuseta seisis nad, nagu kannmed õudseil sügisbil seijawad, paendumata ja weendumult, et nad kilmna ja tormi ja rahe ning walgud wälja kannatamad.

"Küll ma teist mäsijulusti juba wälja ajan, alatu rahwatõug! Küll te seda meeles peate!" urises liikumis äkki, nagu oleks ta hallidest talupojafilmadest mingisugust wõimur näinud.

Ta lastis eesriide kukkuda ja asus igapäewasele tööle.

Kuid see ei tahtnud täna õieti edeneda.

Yga filmapilt wiiskas ta firjad põrandale ja rebis oma habet; wiimaks kargas ta üles, awas klaasikse ja waatas pahahelt kantsleisje.

Silmapilt waitis terwe rida madalaito, wõlvituid, karmi ja inimestega täidetud ruume; kartlikult jooksid laiali kantslikandjad, ametnikud lastusid jügewamale oma töö kohale, waltneister ohju juures kähwas sirgetis, ainult üks talupoeg, kel märg kasukas seljas ja korwamüts peas, hullus toas awalt ringi, paistas kofide põlwi ja palus ning klanis ahastawalt.

"Sellega pole mul asjal Seal!" wastati talle ilma illes waatamata.

Kantsleist läks klaasiks paarkudes kinni ja kantsleile hakkas jälle elama. Zoodi teed, paberosside suits tõusis illes lakke, ruumid täitusid jälle karmiga ja inimestega; tekkisid afende juurde salgad, kes anekdoote jutustasid ja naerisid, ainult talumees läks ühe salga juurest teise juurde, kaapas kintju ja palus haledasti.

"Mis on? Tule homme!" wastati talle ahwardades.

Ulemus pani enda oma tuppä luku taha ja töötas agarasti, kirjutas terwele mäele kirjadele alla, wõttis inimesi wastu, pidas saladusliku nõu juurde, kel piisad kantslid seljas, ei juutnud ometi rahule jääda, waid waatas ifka jälle läbi akna kofkuetud rahwahulga peale.

"Dannatage!" jostistas ta ja hõdrus käsi.

Wäljas olid mõned wäsinud naisjed maha istunud. Kui ta seda märkas, lastis ta neid illes raputada ja tähele panna, et neist keegi enam ei istuks.

"Buhata wõiwad nad juba mujal!"

Ja nii mõddusid tunnid; ulemus töötas, wihma jadas wahetpidamata ja talupojad seisisid kannatlikult.

Õduna ajal tormas üks hea tuttan töötuppa.

"Mis inimejed need on, kes täna hõmmikul läbi linna stia aeti?"

"Ea jeda weel et tea? Need on ju need jaamad, kes rahwalugemise puhul mäsijama hakkasid. Kippusid ametnikkude kallale, peffid wahid läbi, karsitasid aktid ja raamatud katti ning põletasid ära".

"Miks?"

"Sest et nad ei taha õiget usku olla! Mõistad? Ei taha!"

"Põikpead, mis?"

"Muidugi! Kuradid on nad, mitte inimejed. Uga mina teen nad pehmeks, pehmeks kui wõi teen ma nad. Noh..."

"Wõib ju katjuda. Nad aeti stia protokolli tegemiseks, mis?"

"Jah, ma räägin nendega südamlikult, palun neid!"

Ta hakkas mitristatwalt waerma.

"Nad on wist papp Nikolai Petrowitshi kelskonnast?"

"Jeda ma praegu just ootan. Tema peab mind jelle juures aitama".

Zutt kattes, sest tüdruk ilmus ja palus lõuale.

Ulemus jättis jöwaga jumalaga, firutas wäsinud kelskikmeid ja läks illes esimehele korvale oma erakorterisse. Koridorist waatas ta weel lord alla õue. Wihma jadas kui waiwarrest, joldatid olid müüri kõrde warju pugunud ja haanbuni märjad talupojad seisisid kiffumata paigal, ainult wahetewahel pifut wanfudeks.

Seledasje, jooja, illedega täidetud jöbgihaali olid mõned istikud kogunud. Ulema proua, täiskaswanud titar, kaks üliõpilast lihifestes mindrites ja papp Nikolai Petrowitsh, kuitwetu, suur, pika walge habemega ja mõne juurkewidomega.

Rapsjupudel rändas kkest kätte.

Õdunajöbming mõddus lõbusasti. Meti juttu ja naerdi.

Üliõpilased jutustasid nilbeid nalju, kuni preili punasnas, mamma näo korwale pööras, ilsem aga ja papp naeru päraft tahtsid lõhkeada.

Pärast jöbmit läffid noored mammaga kaati, ilsem oma tuppä lõunauinakule.

Papp Nikolai läks talle järele.

"Nad ootamad juba, kuidas näen?" jostistas ta, ja waatas aknast wälja.

"Juba hõmmikust jaadid. Jääwad widewi kuni seisma. Küll nad stis ehk juba pehmemad on, mis?"

Saalist kajas grammosoni jalk, kriiskaw kaul.

"Pole jügugi kirbel! Jannaatidud õdugi! Juba kaksikummend aastat töötan nende k-

hal, näen waewa ja ei saawuta midagi, mitte midagi", kurtis papp tufafelt.

"Noh, mõib olla saan mina midagi teha. Teie olete nende wastu liig wabameelne ja kriitlik, mina katfun lord omal wiisil, üsna lihtsalt..."

„Ta helistas ägedasti.

"Katsuge, Iwan Iwanowitš, katsuge... See on esimene järgu tähtsusega asi..."

Tüdruk jooksis tuppa.

"Too kohwi!" kästis ülem.

Nad istusid ainsa juurde, mis rohuaeada wiis; natuke aja pärast toodi kohwi ja mitmesugused pudelid.

Üles teije klaasi järele ütles papp Nikolai juud matjutades ja teelt katkudes:

"Tore naps on Teil!"

"Mõija naps, krahwit. Kas soovite veel klaasi, mis?"

Papp maitset pikkanisi ja himulikult; ikka jälle lendasid meeste pilgud peaaegu teadmataks õue talupoegade peale, keda veel waevast oli näha.

"Ühman Teile veel teateid. Mõite neid protokollid juures tarvitada".

Ülem hakkas tähelepanelikult lugema:

"Gryciuk! Võige pahem. Minamees. Sõitis Czernobrowi, Krabowis lausutatud, oma korterisse kirjitu ajutanud...! Misugune see on?" küsis ta uudishimulikult.

"Soal, see heal, see suur, ees, mustas kuues!"

"See küll, pean ta meeles!"

Nüüd waatas ülem tehe peale tähendatud pika nimikirja ja tähendused läbi ja tõmbas mõnele kohale punase pliiatsiga kriipsud alla, kuna ta silmad aga sinna wajasid, siis läks papp Nikolai jaali, kus ta juurele tugitoolile istus, ajalehe ette võttis ja grammofoni larmis mägama uinus.

Mööbus tublisti tund aega.

Lühike nowembripäew lõppes, wägesti ripus kaewas naha nagu tinane eesriie; udud ulatasid maanti ja rebenesid wastu katuseid ning horstwad. Wihma sadas alataja, lootusetu kurb hallus mattis maad, nagu langeks, walu pärast kšades, kogu jurew päew muhha. Pikkamisi tuli widewit ja surmatuutus. Minult hirmsal oli veel kuulda wantri põrinat ja mõnda ühkiikut hüüdu.

Talupojad olid kilmna pärast juba täitja tardunud. Jõuetult üksteist toetades, seisid nad; nälg jegas nende sükkonda ja põletw jänu kuuwatas nende kōri, nii et waikudest jōid. Aga lapsed nuttis ikka sildantõhestawamalt ja ikka tihedamini kajasid hulga keskest wandefōnad. Juba pandi tuled majades põlema, akendest tungisid tulekired, mida wihmandōrid karki lōitajid; kuuldi mitmesuguseid hääli; wahete-

wahel hulus grammofon, mõnikord kajas heie naer; klaasid ja taldritud kōlisesid, sõnaohked sadasid läbi pimeduse, inimeste warjud wilkuisid eesriide taga.

Kuid wahmas ei paistnud nägemat, mis ümberringi sündis; nad tõmbasid kōed rusikaske, tampisid ja ajasid katkest, üksteise ligidale nihkudes, juutu.

"On sul kartulid juba wōtetud, mis?"

"Muidugi. Kas pidin kilmna wōtama?"

"Kes küpjab küll minu lehma, kes?" kurtis üks wananeit.

"Mis on meil küpsemisega tegemist, aga mis jūnib meiega?" ohkas keegi teine.

"Pekjawad läbi ja panewad siis trahwi ka weel peale, wagu see harilik on".

"Jeesus Maria!" kerge ohe lendas õhku.

"Kõik kannatame ära ja ei saaku mitte omast ujust", ütles rahulikult Gryciuk.

"Ei! Ei! Ei!"

Nagu kiwirahke kuffusid need sõnad.

"Juba kaaskilmnen aastat kannatame — kannatame veel wāhemalt jama palju..."

Ükki jäid kõik wait, sest all pimedate akende taga ilmusid tuled; nähtawale tulid wanad wõhwiälused; seal asfelasid inimesed; liikati laudu, kōristati waudu.

Gryciuk pōbras rahwa poole ja ütles rahulikult:

"Wernad, nüüd algab lugu warsti!"

Sada sildant wabisesid kartlikult nagu linwad; jāne wārin tungis üdini; hinged surid ootuse õuduses. Aga seda jõurikkamalt puurisid nende pilgud tema nāole, ja tema rāakis tähtsad sõnad, rāakis nagu surmatuunil:

"Boola katoliku usku wahmas, ma ütlen sulle, ligineb hirmsa katsumise tund, ja igauks, kes end tahab ohwerdada uss ja rahwa eest, walumistagu emast ette. Ta palwetagu ja palgu enesele jõudu..."

Tahane nutt kajas ümbrusest.

"Urge nutte! Psharad ei aiba, sest nende pärast ei halasta keegi. Wāesed wāsedlapsed olene, Jumala maalikmas üffi, sellepärast peame üksteist toetama nagu puud metsas, peame üksteist aitama ja Jeesuse halastuse peale, aga ka tema õigluste peale lootma..."

Aga juba nuuhusid kõik; nagu wihmahõhin kajas see läbi pimeduse; ihegi Gryciuk nuttis ja jōstistas psharõilmil:

"Minult seeford veel wālja kannatada, ja Jshand Jeesus halastab meie peale".

"Me kannatame wālja! Kannatame!" jōstistasid palawikuumad kuuled.

"Sa kui nad pekjawad?"

"Nad on meid juba tihti peksnud, ja keda pekš esimest korda tahab, wōtku see wastu nagu piha ristimine".

"Sa kui nad meid sinni panewad?"

"Oleme juba tihti istunud".

"Ja kui nad meid maalt välja saadavad, maailma otja, terveks eluks?"

"Siis läheme sinna; ei ole walus Kristuse pärast kannatada!..."

"Wanduge mulle jelle püha risti peal, et teie omast usust ja rahvast maal ei tagane!"

Kuldrift ta käes walgatas; nagu woog wajuus rahwas põlwili, jada häät tõusis, filmad wahtisid ristile, ja nagu tulehammas loitis ainus, sügaw, sügaw, hädamete sügawusest rebitud karjatus üles:

"Me wannume!"

"Pühkas waiwuses jätkas Gryciuf:

"Ja kes wannet murwab, surgu! Jäägu katku! Kogu rahwa needus tema peale. Sel ei pea olema enam ei katust, ei wett, ei tulb ega teiba! Wamen!"

"Wamen!" wastasid kõik kooris.

"Ja kui mind enam ei ole", ütles Gryciuf, "siis kuulge kõik Mattheje sõna, ja kui teidagi enam ei ole, siis mõtku kõige tugewam teist see püha rist ja juhtigu teid!..."

Suur keldriüks kisti äkki lahti ja walguis woogas rahwa peale; sügawas, madalate wõlwidest all, istusid laua ääres illemus ja kirjutajad; kuldrift järas nende ees ja tsaari pilt; kõrwal aga wilksusid piisnikud — seal seisid wahid.

Üks mees ilmus läwile ja hüüdis waljusti:

"Gryciuf! Dawrentij Fedorowitsch Gryciuf!"

"Stin!" hüüdis see, löi risti ette, pööras rahwa poole ja algas laulu:

"Kes enmast annab Jshanda hoolde..."

Alguses hakkasid teised kaasa laulma tajakesti, aralt, piharaid walades, kuid peagi sülitusid jüdamed; hääled paisusid wägewamaks, hinged tõusid, ja nagu mühisew torm kajas laul üles taewa poole.

"Ja andub jüdamega talle..."

Gryciuf laulis kõige oma usu jõuga ja läts julgesti läbi walguise ulje poole. Ta nägu oli kahwatanud, ta filmad wälksusid ja huuled naerataksid.

Uurimine algas. Kõigi küsimuste peale, kõigi abwarduste ja lubamiste peale wastas Gryciuf waljusti ja paendumatalt:

"Poolakas olen ja katoliiklane!"

Nõnda seisis ta, wäljas kõlataid laulu sõnu soistades, ja waatas rahulikult ja kartmatalt lohtunikkudele näkku, kõige peale walmis.

"Kuidas? Mis?"

Wingajugune summutatud hääle kõlas just ta kõrwa juures, rusikad kerkisid ta filmade ette ja üks kole, wihasipunetatav nägu lähenes talle juustades.

"Poolakas ja katoliiklane!" ütles ta ja surus roosikraanti rinnale.

Rusikas andis talle nii kõwa hoobi filmade wahale, et ta, käsi laiati lüües, pörandale kukkus; walle tormati kallale, teida liikati jalgedega, löödi piisipäradega ja weeti ta siis kõrgi. Minust wigamistki ei tulnud ta suust; ta ei kaitsnud enmast, waid ainult naeratas usulises eektaajis.

Kutjuti järgmine ja püüti jelle peale samal wiisil mõjuda, kuid seegi wastas sama rahulikult ja hirmutatult:

"Olen poolakas ja katoliiklane!"

Üks kisti äkki lahti, rahwas jäi hirmunult wait, keldriift aga kajas kole kisa ja ühtlane, hirmus peksmine...

Rahwahulk jurus enda ägedasti kofku, ja uuesti kõlas ühine laul. Nad laulsid jeda waimustatult, jüdamlikult, nii et esimese korra akmad awati ja sinna uudishimulikud, imestawad näod ilmusid. Kajas laul, piharrohte ja kurb, aga ainus pelgupaik, ainus sõjariift; kajas wigades, ohates ja woolas oma ägebuwega üle kogu maa, üle ühtide, üle waluga täidetud jüdamete, üle igawese ülekohtu...

Kaugel linnakehes kajasid kellad ja kõlajid laua, laualt ja kurtwalt, nagu nende surmalepühendatud kaebawa laulu akkord...

Nad laulsid edasi, wahetpidamata, kuigi nende ribadest iga filmapilt jälle mõni wälja kisti; paendumatalt ja kartmatalt läksid nad, mehed, naised ja lapsed, ainult nende filmad leekisid ikka wägewamini, ikka enam kahwataksid nende näod ja warjewood häed löid palatolikult püha ristitähhte...

Üksteise järele läksid nad, pikkamisi, peatamata, lõpmata reas; nad läksid tahilikult ja tõid heameelega werise jüdamehwori usu ja rahwa eest. Ja laul, mis wiimased laulsid, muutus surijate palweks, täis piharaid ja nuttu, ja tõusis ühtlasi wõidurikkaks wõitluselümmiks.

Oli juba hiline õö; wihm oli üle läinud, taewas selgemenud; siin ja seal kirjand juba mõni täht; elumajade aknad kustusid ja ühes üles tõuswa udu walgete pilwedege noomas lähemale tume waiwus.

Õö kajutas maailma unustuse pehmemadate kättega; kes kuristifüsigaawas waiwuses wigas ainult laul nagu kelluke, millest wälja woolas igawesti kõigi huffanõistetu walu-rikas laul, ja keldri madalatelil wõlwalustel kajasid ikka weel ja ikka hirmuamini weel ohked, ikka jüdamlõhestawamalt nutt ja kisa.

Kuid teidagi ei olnud, kes wleeks oma wande murdmud.

Wiul.

Muhtlaste juht. Dr. Marcel Arpad.

Mäe peal ilusaj metšas elas ihes wäitefes itis üks neiu oma nelja wenna ja wanemate sestis. Neiu armastas ihet ilusjat, rihast kätti, kes tihti metšas hullus, aga neiuaga ei tahtnud rääkida.

Päewad ja ööd nuttis Maara, et ilus noormees tema juurde ei tulnud. Tihti tegi ta temaga juttu, aga noormees läis edasi. Maara laulis:

„Dustilikult laulab metšas lind,
minu süda aga iškab sind.

Kui ju takti tuleb külmaga,
sinu kaajaks ihkan jarda ma!“

Tihti laulis ta seda laulu, aga kätt ei kuulunud seda. Ja et neiu muud rõu äle ei jäänud, siis pööras ta kurbadi poole:

„Kurad, tule sina mulle appi!“

Ja kurat tuli, peegel käes, ning küsis, mis neiu tahab.

Maara jutustas talle oma loo ja kurtis oma häda.

„Noh, kui sa ainult seda soowid, siis wõin sind aidata. Wõta see peegel, näita seda oma armšamale ja ta jääb sinu juurde!“

Jälle tuli kätt neiuale wastu ja Maara näitas talle peeglit. Niipea kui kätt peeglis enast nägi, hüüdis ta:

„Do, see on ju kurat! Selle tegi kurat! Ma näen iseenmast!“

Ta jooksis minema ja ei tulnud enam metšas.

Maara nuttis jälle ööd ja päewad, et ilus noormees tema juurde ei tulnud. Ja et ta enast teijiti aidata ei osanud, turtus ta jälle kurbadi wälja:

„Kurad, tule mulle appi!“

Kurat tuli ja küsis, mis neiu soowib.

Maara jutustas, et noormees plehku pannud, niipea kui enast peeglis näinud. Nüüd

hakkas kurat naerma ja ütles:

„Jooksku tal! Küll ma ta juba leian, sest ta on minu oma ihes sinuga, sest et ta mõlemad olete peeglisse waadand, ja kes peeglisse waatab, on minu oma. Ja nüüd tahan ma sind aidata, kuid selleks taawitan ma sinu nelja wenda, keda sa pead mulle andma; kui mitte, siis ma sind aidata ei saa!“

Kurat lahkus ja tuli öösel tagasi, kui wendad magasid, ja tegi neist neli nöörit. Neist jätt wiulikeseled, üks keel teijest ikka peenam.

Siis ütles kurat tildrukule:

„Anna isa ka!“

Maara wastu:

„Hea küll — wõta! Ainult aita mind!“

„Sast tegi kurat lastikese — sellest sai wiul.“

Siis ütles kurat:

„Anna ema ka!“

Maara wastu:

„Hea küll — wõta! Ainult aita mind!“

Kurat naeris ja walmistas emast kepi ja ta juustest jõhwiid. Sellest sai wiulki poogen.

Nüüd hakkas kurat wiulit mängima ja Maara oli hea meel. Aga kurat mängis edasi, ja Maara nuttis. Nüüd naeris kurat ja ütles:

„Kui su armšam tuleb, siis mängi wiulit, ja ta jääb sinu juurde!“

Ja Maara hakkas mängima ja kätt kuulis, juudles Maarat ja jäi ta juurde.

Iheta päewa pärast tuli kurat ja ütles:

„Palkwõhage! Mina olen teie ihand!“

Kuid nad ei tahtnud seda teha ja kurat wõttis nad kaasa.

Wiul aga jäi metšas. Üks waene muhtlane juhtus sealt mööda minema ja leidis selle. Ta hakkas seda mängima, ja külas ning linnas, kus ta ilal mängis, nutsid ja naerid inimesed, nii, kudas tema seda kuragi tahtis.

Laul — surnuaed.

Tshehhi luuletaja Jaroslaw Vrchlicky.

Ööpik, kes Hafist kuulis laulwat puude wahel — kus sa nüüd laulad?

Roos, mida nähes Dante mõtetesse wajas — kus sa nüüd õitsed?

Ilus täht, mille leekwalguse poole kord Tasso tumedast wangikojast ohtes saatis oma kaebed — kus paistad sa nüüd?

Kadestamiswäärt woog, mis Herose jalgade ees mängis ja Leanderi surnu-

keha metsikult wahutades ümbritses — kus wahutad sa nüüd?

Sappho süda, mille peal nagu kandli peal mängis Eros — kus põksud sa nüüd?

Leinates asetab inimene surnud jumalad rahupaika suurde surnuaeda: laulusse ja riimidesse — seal nutab ta nüüd! . . .

Wäike-Svammur.

Islandi kirjaniku Ginar Hjörleifsoni romaan.

2

Gudrid oli külmene kui ial enne, kui oma juure, punase doppeletõuga naeratades toodi äärel istus ja tema peale ülemalt alla vaatas, nagu oleks ta tema silmilt jama pärasid mõtteid tahtnud ära lugeda. Gudrid oli ometi ihlamisväärt naine, see sai Sveinbjörnile nüüd selgemaks kui ial enne, nüüd, mil tal juba julgus kaduma hakkas. — Gudrid näis ta silmis olevat nagu mõni kuninganna.

„Jlus“, ütles Gudrid.

„Oleme alati olnud head naabrid, Gudrid, ja siis tuli mulle mõte — mõte, kas meist meile midagi enam ei võiks saada.“

„Enam kui head naabrid, Sveinbjörn?“ Ei mõista, mis sellega tahad ütelda. Enam kui head naabrid? On's see üldse võimalik? Või tahad vahet, et ma sinu juure kõsti peale läheksin?“

„Kõsti peale? Kuidas võid ja niisuguse asja peale tulla? Ei, tahaksin julle — tahaksin sind paluda — minule naisteks saada!“

„On see tõsine juht?“

„Jial ei ole ma elus veel nii tõsine olnud kui täna,“ ütles Sveinbjörn pähalikult. Nüüd, mil lahing alanud, tuli kalle julgus jälle tagasi.

„Ja ma tõotan, et julle alati katsum hea mees olla, et sina mulle heaks naisteks oled, jeda ma tean. Ja sellepärast ma siia tulingi.“

„On sul siis minu wana kammu järele nii juur igatsus, Sveinbjörn?“ ütles Gudrid ja vaatas kalle waljusti naerdes näkku. „Alga julle ei ole teda ju sugugi tarwis, mis. Sina ei ela ju Suur-Svammuril üksi, ehk küll sul üheft küll oleks, tead ju ihegi, et sinu riit terwe wallas on.“

Ja jälle vaatas ta kofjale naerdes otsa.

Nüüd tõusis Sveinbjörnile veri näkku; aga ta walitšes oma üle, nagu ta sellega oli harjunud.

„Minna ei leia siin midagi naerda,“ ütles ta, „ja arwan, sinu kohus on mulle jama kõsijelt wastata, kui ma küsin. Minu esitis wõib julle wastumeelt olla, aga muul ei ole julle paremat pakkuda, ja see on igatahes aujasti ja hästi mõeldud.“

„See on tõsi küll,“ ütles Gudrid, ja naer kadus ta näolt. „Ei wõi paremat pakkuda kui iheenast kõigega, mis inimesel on. Mul on häbi oma lustrikkuseft, aga ma olen ju alati narr olnud.“

„Mis ja mulle nüüd wastad?“ küsis Sveinbjörn.

„Ara pane pahaks, aga asjast ei tule midagi“

gi wälja. Sinu esitis on aujasti mõeldud, ma tean seda, aga ma ei wõi — ei wõi tõesti mitte jeda wastu wõtta.“

Sveinbjörn waikis wähe aega ja wahtis oma ette maha; siis tõusis ta üles ja nõõpis palitu kinni.

„Siis oleme walmis,“ ütles ta, „ja minul ei ole siin enam midagi beha.“

„Ei, ei, sina ei tohi pahaks meeles lahkuda. Oleme alati olnud head naabrid, nagu ihe enne ütlesid, ja ma lootan, jääme nendeks ka. Minna wähemalt tahan julle põhjuselt waatada, mis ma julle nii pidin wastama.“

Sveinbjörn istus jälle toolile.

„Tõsi on, et ma abielu jaoks juba liig wana olen, liig wana ka teistale minekaks. Minna ei juuda uute kohustega ja uue kõõga enam harjuda, ei wõi ühtki meest enam armastada, wähemalt mitte enam nii, kuidas see minu arust peaks hündima.“

Kui midagi muud ei oleks, siis oleks juba jelleft küll, et ma Wäike-Svammurist ei juuda lahkuda. Minna ei wõi siit ära minna ja kui see ka haugemale ei oleks kui Suur-Svammurile.

Sa ei tahaks uskuda, aga minna olen kind niisugune; ei waatunud enesele siin elutubagi laienada, ehk see küll wilets ja manamõeline on ring mul ka jelleks waha ei puudu. Siin olen jündinud ja kaswanud, jamaft pöwrand olen kaima ja jooksma õppinud, kui alles wähe olin; ma ei juudaks ihegi teise elutoaga enam harjuda. Siin elasin läbi kõik, mille peale ma heameelega mõtlen. Siin elasin oma kadunud mehega kõik see aja. Siin pidasin nõu, siin tülitšesime ja leppisime. Siin wõitšesin teda, kui ta haige oli, siin tänasin Jumalat, kui ta terweks sai. Siin kaelustas ja juudles ta mind, siin lahkusin temast. Siin tõin ma arusa lape ilmale. Siin hoitsin teda süles, siin kriigutasin teda, mängisin temaga ja juudlesin teda, kui ta oli juremas. Mujal ei osta ma kodu olla. Waatfin alati kõige jelle peale mõtlema ja ei juudagi muud mõelda. Ara pane jeda mulle pahaks, Sveinbjörn. Olen kind ju niisugune. Minul oleks see mõimatu.“

Nüüd tuli tüdruk ja tõi Sveinbjörnile kohwi.

Sveinbjörn nägi, et midagi loota ei olnud ja asja muuta ei wõinud. Alga ta ei laffnud midagi märgata, jõi kohwi ja jõi mõned pannkoogid tõrwoale, nagu ei oleks midagi juhtunud.

„Meie jääme jama heaks sõbraks kui enne, et's ole nii, Sveinbjörn?“ ütles Gudrid. „Sa“

ei ütle sellest kellelegi midagi, vaid teeme, nagu ei oleks me ilal niijugusbe asjade peale mõtelnud."

Sveinbjörniüle meeldis see, et asi kellegi tõrnu ei läinud, ja ta andis jeda ka mõista.

"Sellega ei ole kellelegi midagi tegemist", ütles ta.

Gudrid oli rõõmus, et jutule sai teise pöörde anda.

"On see kõigi", küsis ta, "et ju majapidajana sulle on üles ütelnud?"

Sveinbjörn ütles, et asi tõesti nii olla.

"Oled ja juba mõne teise kaubelnud?" küsis eit.

Agga siis tuli talle meelde, et Sveinbjörn jeda mõiks pahaks panna, kui ta jeda ka ei avaldanud, ja jatkas:

"Oieti pole mul kellega tegemist; wabanda minu uudishimu."

"Kes teab", ütles Sveinbjörn ja sai jälle elawamaks, "kes teab, kas see wähest ka finusse ei puutu? Wähest mõid mind aidata, Gudrid. Olen, tõtt ütelda, kõige täbaramas seisukorras. Ei tea enam, mis pean tegema. Olen tihti otse meelatu. Ma ei hälli koratut majapidamist, see on mulle wastik, ja nagu ja tead, on mul juur majapidamine. Wäralje sellega lohakalt ümber, läheb mu warandus warsti kaduma. Ja jeda hullemaks lugu läheb, mida enam naiswabahwaid leidub, kes minu juures wastu ei pane. Nad kõik ajawad tühja juttu. Ja omelti pole ma ühegi wastu nendest paha olnud. Sa tead, et inimestega käredasti ümberkäimine minu asi ei ole. Aga et ma oma warandusenatusest walwan, jeda ei wõi ju keegi pahaks panna — eks ole nii, Gudrid? Kas ei tea ja jeda, kes mulle paremini jooks, kui see, kes minul müüd on?"

Gudrid teadis, et mõnigi asi, mis Sveinbjörn ütles, õige ja otsekohtene ei olnud. Tal oli wanast mehest kõigest kahju, ja nimelt jutu pärast, mis neil praegu olnud, ja tal oli siis joom teda aidata.

Natusele aega mõtles ta järele.

"Kas ei ole ja weel ilal jelle peale mõtelnud, et Solweigi, Golti Olafi tütre majasje mõistid mõtka?"

Ei, jelle peale ei olnud Sveinbjörn mõtelnud.

"Tunned ja teda paremini ja lähemast?" küsis ta.

"Jah, mina ei pea kellegist nii suurrt lugu kui temast, sellest mõid näha, et ma sulle halba ei joowi. Solweig on tubli, tema neiu."

"Aga ta olla piirut kõik ja niuakas?"

"Jah, olen jeda ka kuulnud, aga ei tea, kuidas inimesed jelle peale tulewad, midagi niijugust ütelda. Tean ainult, mis tema wanused ütewad, et ta armas neiu on. Ja ta tunneb

majapidamist, jesi et ta juba mitu aastat isa majapidamist juhib. Muudugi ei tea ma, kas tal mõimalit on toduft lahtuda."

"Sellega jaame juba hakkama", ütles Sveinbjörn, "Olaf on juba armuust jaadit minu nõu tududa mõtnud."

Kui Sveinbjörn hakkus, oli Gudridil peaaegu kahju, et temale jelle nõu oli andnud.

"Olni hakkemata krig läbematu", mõtles ta müüd.

Sveinbjörni mõis juba uskuda, et ta oma asja läbi wiis, kas see Solweigile ja ta waimatele meeldis wõi ei. Wätabes oli sellest juba ammu juttu olnud, et Solweigi waimate wäesuse pärast majast peaks lahtuma, wiipea kui hea koht leidus. Ja nii palju kui ta nägi, oli Suur-Swammur hea koht. Solweigi pärast hakkis ta aga kõike, mis jündis, waltuust lähele panna.

Golti Olaf oli, majapidamist hakkates, üks parematest talumittudest olnud. Tal oli hakul piut warandust ja wäsegi oli ta õnnelikult walinud. See oli haritud, heajüdamega neiu. Aga ta naabrid ütlesid, kõige oma tegewuse juures ei olla ta omelti õige põllumees. Ainult üffitud teadid, kui palju waima ta nägi — päewal töötas ta kui julane kodus ja istus siis weel poole õnni käsitöö kallal, enesele ja teistele kõiksugu käsitööd tehes. Sellegipärast oli tal raske läbi jaada, kitiati weel, et tal kaheljalapelline pere toita oli. Siis oli tal kõrd juur õnnetus olnud, et heinad warsti pärast nubaastat wä jaard. Jgal pool oli jesi dakuw juur heinapuidus, ainult Suur-Swammuril mitte. Siis oli Sveinbjörn ennast aitajana näidanud, aga Olafilt sellejuures kõik ta warandusenatuse ära nõõrinud. Keegi ei teadnud, kuidas nende arwetega jesi jaadit lugu oli, aga enam jagu uskus, et Olaf talle palju wõõgnes — arwatamasti palju enam kui maksta jündis.

Siis oli Olafi weel rassem õnnetus tabanud: ta waine oli waimase lapse sünnitamisel nii raskesti haigeks jäänud, et jesi jaadit wõõdis pödes. Kõik ta tegewus oli ainult lapsi õpetada ja waanatuud lugeda, mis ta ilal kätte sai, ja weidile ka tududa. Naste töõ tagajärjel oli ka Olafi temis kannatanud, ta oli rinnast nõõrgaks jäänud ja pödes ka rheumatismi.

Solweig oli Olafi kõige wanem tütar ja oma ema pailaps; tema oli ka, jesi jaadit kui ema pödes, tema eest kõik majatalitused wäwasti kannatanud. Näis, nagu oleks ta selleks jündinud, et juure lappesjarja ille walitjeda — nii wäwasti ja rahulikult õnnestas kõik ta kões.

Pealegi oli kahelane, kumb Solweigist enam lugu pida, ema wõi Wäite-Swammur Gudrid. Gudrid armastas teda tõesti haruldase

hellusega. Juba lapseks oli ta temale meeldunud ja ta oli talle tihvt wõitjeid asju annetanud. Et inimestele armjats jaada, tarwitjetaise nende wassu annu hea olla. Ja Gudridi armastus oli Solweigi wastu jeli möödul tasmanud, tui ta talle jellest märtu oli andnud.

Waad oli wene uuar ju jearaworo juureis jaanuw, et we töö iijh wõdis onna peawe wõwra. Sewepawast pidi Solweig niuu majast waejuse parast wahuuma, nuppa uur hea tohu jaada on, juft nii, uidas Guwid Sveinbjörnue oli iternud.

See oli weft Olafi wessile, kui Sveinbjörn talle jelle ettepaneru tegi. Sveinbjörn tubas wäga tõrge parga ja tootlas Solweigile mitte liuastis tööd annoa, waid talle majapidamijes meel abitiije wõwra.

Neiu ema jüdamel polnud jurgugi tõrge jellelega leppida. Ta ei wõinud oma majapidamijst enesjelle ilma Solweigita etue kujuwada ja arwas, maewalt juutuwat ta weel wõõdis püjüda, tui Solweig lahtub; ta ei wõinwat teaca, kuidas tütre käpi käis, kuigi tingimused kasulikud olid.

Uga järgmijel päewal tuli Gudwid ja juugustas teda.

„Mina olen ju tema ligidal“, ütles küllaline, „ja mul on tõrge järele waaadata, kuidas ta käpi käib. Jgatahes kannan ma jelle eest hoolt, et Weigi jüma kauaks ei jää, tui talle seal ei meeldi.“

Nii siis käis Solweig lewadel Ristipäewal Suur-Swammurile.

Ja ei teinud kaua, kui seal kõit hoopis teistiti wälja nägi. Kõit ilus ja puhas, nagu ta waremalt must ja koristamata olnud. Kõit tehti õigel ajal. Hea koo mübbliid, mis Sveinbjörn linnaft wõjhorist ostnud ja mille peale ta uhle oli — wiidi elutuppa ja Sveinbjörn oli imestusest kange, kui elerwaks ja mugarwaks see tuba korraga oli jaanud. Waremalt ei olnud tal seal riial hästi meeldinud. Müid ei jäänud tema elutuba ringkõnuailema elutoast maha ja Solweig oli ta nii kaugele jaatnud, et ta weel wõdis mõned wõitjeb asjad, mis puudusid. Sveinbjörn ei olnud jelle üle jurgugi tige — otje wastuõjha — rõõmustas jelle üle.

Ja tal oli, nagu oleks Solweig kõige jelle üle wõitjenud nagu kuninganna — wähe-malt, nagu oleks ta kõige jelle perenaine olnud.

Ja wanamehele tulid kõitjugu mõtled. Miks neiu mitte nende asjade omariikaks teha — ilhes temaga?

Sveinbjörni meelest oli arusaamatu, mis ta neiu waremalt ei olnud tähele pannud, ehj see küll nri itelida otje tema käte all oli elanud.

Jga päewaga tugerones ta nõu, neiu en-

jega festwalt ilhendada. Ja tagajärg oli, et ta otje nigutatud oli oma juurmeesest, wariwaeje neruga leppida.

Wõnuoro tui Gudrid Suur-Swammurile, ja Solweig ütles temale abari, wenna taji tana hästi ja wai olla ta üsna hea peremees.

Tõpi oli aga, ehj ta jellest tull mroagi marga ei tajnuw, et ta Sveinbjörn ei wõinud jallida. Ta ei jallinud, et Sveinbjörn, nagu hee ta wits oli, oma nna igasje asjasje püritis. Ta ei jallinud ta, et peremees ta tööd iticis. Ja mida lahtem Sveinbjörn tema wastu oli, jeda wõitjumaaks muutus ta tema meelest. Neiu ei olnud muidugi armugi, mis mõtled peremees haudus. Uga tahumatuult hoicis ta ennaft temast eemale, kui see wähe wõimalik oli. Tal oli jelle üle otje häbi, jelt ta arwas, et Sveinbjörn jeda ei olnud teerinud. Uga mis wõdis ta parata, kui jüda teda jeda tegema ajas!

Suuel, heinates ajal, oodati Sigurgeiri tagast. Solweig tundis teda waremast ajast; jelt nad olid ilheskoos loeris käinud, ehj küll Solweig Sigurgeirist kaks aastat noorem oli. Mõnikord otje kartis neiu nooremehet tulekut. Temal ei olnud silmanähtawalt mitte wõste Sveinbjörni meelejärele teha, aga kas jüdis ta pejale meele järele olla, temale, kes nii palju näinud ja õppinud?

Ta rääkis Sveinbjörniga tihvti jelle üle, kuidas teda tuleks wastu wõtta. Sveinbjörn joomis poega hästi wastu wõtta, ja Solweigi joom oli, et kõit jellejuures ilus ja korwarit oleks.

Sveinbjörn oli mõtelnud, et poeg illewal tema juures magaks. Uga Solweig joomis, Sigurgeir elagu wõitjese wõõrastetoas juure toa kõrwal. Ja jeli päewal, mil Sigurgeiri oodati, oli tal palju tegemist kookide küppetamisega ja keetmisega.

Kui noormees kohalle jüdis, oli juba õõ. Ta oli wõitjuse pärawt pooljurnud, jdi Solweigi jüdamerwaluts armult piisat prima ja käis kõhe wõõdisje.

Sigurgeir magas kaua, poolte päewani. Ta aratati ilurjast laulust, mida imesjelge, kõlarikas maistehääl laulis.

Solweig jesis kõrwaltoea afna juures ja tema oli laulja. Teades, et Sigurgeir wõitjenuw, ei olnud ta temale meel lahtinud kohwi wõtta, et teda mitte eljitada. Uga nüüd wõtas ta, et noormees ärkaks, ja leidis, et ta juba küllalt kaua oli maganud. Sellepärast hahtas ta laulma.

Daul oli järgmine:

„Ei puhja me kaua, ei kormitje ta, käis jilgawaid mõtled — nri rändan ma, ja meel on käis lewadehutti.“

Mei armast mõis olla ju ilus pill,
kui tabab minu sinu silmade viilk!
Kas tean ju? Mind on väis tuike ...
Tuul metjas on jäänud ju suiku!

Mul on, kui oleks mu hingel aim,
kuis teavadet täidab armastusvaim ...
Kust tuleb see? — Seda ei tea.
Meid rahumaimud siin jaadavad
ja õnnega, armuga joodavad ...
Ja võidvik tulemas pea:
mets wäikne, ja uni tal hea!

Kuis leiab kõik olemat ilu ja,
nii kauni, nii kena, nii wäikse —
aeg jälle teeb noovets mu rinnat.
Et minu südagi taha lüü,
nii ilus, nii ilus on juweõõ!
Ma kõnnin siia ja sinna,
ei tea ju juurde minna!

Sõ kaob, ja kaob ka unepilt;
ju idatavastse kirjagilt
on wärwidesõgu jäänud rippu!
Meil seisat ja puhkus on wäikene —
ei tormitse meie, ja päikene,
näe, kuldab ju mägede tippu,
ja tuulele tõstab ju lippu!"

Sigurgeir pifutab rahulikult woodis, kuu-
las laulu ja sirutas udusulewataiba all oma
wäsinud liikmeid. Ta tundis enda täitsa
terme olemat, osalt teadwuses, et jälle kodu-
wiibis osalt wahu pärast. Ja laul kõi ta rin-
da rahu ning äratas mälestuse walgetest öö-
dest, kui ta täis rõõmsat elulusti oli wäljas
walwanud ja kewadewalgus ning kewaderõõm
ta hinge olid nii joomastanud, et ta enesele
kuidagi ei osanud ette kirjutada, kuidas talwi-
ne pimedus teda ilal mõis hirmutada.

Aga ta ei liigutanud enne, kui neiu laulu
lõpetas: Siis hüüdis ta:

"Oled sina see, Solweig?"

Nüüd armas neiu ukse, pistis pea ukse-
praos wahelt sisse ja ütles:

"Nii, oled ja nüüd tõesti ülewat? Wistis-
ti äratas ju minu laul."

Sigurgeir armas, ei olla sugugi paha är-
gata, kui pahem unenägu ei äratawat.

Neiu naeratas jälle.

"Loo sulle kobe kohwi", ütles ta siis ja
ruttas minema.

"Kui ilus ta on", ütles Sigurgeir enese-
le, ja seda armas ta weel enam, kui neiu koh-
wiga tuli ja ta teda paremini mõis silmit-
seda.

Kui wäga oli neiu wiimase wiie aasta
jookful, mil ta teda ei olnud näinud, muu-
tunud. Ta oli olnud pill ja peenike, tuge-
mate kontidega ja kõhn. Kõiges ta oletus

oli weitunud midagi jõulist, aga ühtlasi ka
midagi rahutut ja karsitut. Nüüd oli ta
ühtlane sirge, tugew neiu kena kehaga. Ja
kõik ta liigutused olid muutunud pehmema-
teks, ilusamateks, nagu kõik ta olet oli saa-
nud naiselikumaks. Eriti meeldis Sigurgeiri-
le neiu hääle kõla — see oli tugew ja armas
ühtlast.

Kui ilus, et isa niisuguse perenaise oli saa-
nud! Kui mugaw oli nüüd kodus olla!

Kuna Sigurgeir kohwi jõi, istus Sol-
weig tema woodi kõrwal toolil, ja Sigurgeir
kõõis, kui kaua ta ju majas wiibib.

"Ei, alles Kristipäewast saadik."

Kas talle siin ta meeldimat? Kas ta ei
tunne wahelt igatsust ja ei ole õnnetu?

Ei, neiu ei olla õnnetu. Muudugi oli tai-
raske teada, et ema kodus woodis wiibis ja
tena heaks midagi teha ei wõinud — aga sel-
le juures polnud midagi parata. Temal olla
ta teiste asjade peale mõelda, nii et igawu-
se tundmisest aega üle ei jääwat — ja pere-
mees olla tema wastu ka wäga lahke — ei,
õnnetu ta ei olla!

Nüüd tuli isa teda teretama.

Solweig lahkus kohwiõudega toast, ja
Sigurgeir tõusis üles riidesse panema. Ja
siis läks ta wälja weidite ringi vaatama.

Ümberringi oli palju muutunud, sest isa
oli wiimastel aastatel wäga hoolas olnud.
Kõige silmapaistwam oli puumaja wana mu-
rumaja asemel. Ka rohwaed oli muutunud;
kus enne wäiksed tingud ja lohud olnud, seal
oli nüüd tafane maa. Ühest juuremast lo-
hust oli tal eriti kahju. Seal oli tal kord
wäike kuur olnud, milles ta õõsel oma män-
gufiwid — need olid ta lambad — alles hoi-
dis. Aga päewal oli ta lambad siis jälle
ligidale tinteudele jööma jaatnud. Tähti oli
ta seal lohus istunud, oli mägedele wahkinud
ja imestanud, et kõige kaugemal mäed nii
imesinised olid, kuna ligidal seiswad mäed
tunnehallid wälja nägid. Kui tore, et ta kodu
just sinimägede jalal seisis!

Ja mitte wähem imelikuma oli talle paist-
nud õhtul taewast filmisjeda ja näha, kuidas
läänetaewas kõige imelikumad ja toredamad
wärvimängud ilmusid, kuidas taewas wõ-
kasinisest, tumepunasest ja wulipunast
muutus, ja kõigis wõimalikkudes wärwides
kiirgas, millele ta ei osanud nimegi anda. Ja
tähti oli ta siis mõelnud, kas mitte kirjagil
selle toreduse ligidal armisa Jumala ja ingli-
te riik ei seisnud, kas ta isegi seal ei wiibiks,
kui surmud oleks, eeldades, kui ta ilmas alati
heaks ja armjaks jäi. Jah, paljugi oli juh-
tanud ja mõeldud seal lohus, mis nüüd ta-
dunud.

Teised muudatuses olid ainult ta ettejuutuskes sündinud, näituseks see, et kõik teed olid liihiteks jäänud. See oli tema arust niüid imelik. Laudad ei olnud kuigi kaugel. Aga oli lord aeg olnud, mil see tema arust otse lõpmata pikk oli näidanud olevat, siis kui ta õhtul hilja hobustega ringi kihutanud ja nii väsinud oli, et waevast weel ohje käes surtis hoida.

Ja ometi oli kõik weel niisama kui enne, ja rõõm oli jeda kõike jälle näha, isegi kui see murud ei olnud kui Strutt, wana, suur, fileda karwaga koer, pikkade, rippuwate kõrwadega ja heatahlikste, kurbade silmadega. Selle õhtul oli teda weel haukunud, niüid aga hüppas ta juba rõõmu pärast tema najale püsti, just kui wana, hea sõbra najale.

Aga kõige enam rõõmustas ta ometi, et jälle oma wana isa näha sai. See oli lahke, heatujuline, pisut küürus, peaaegu nagu oleks ta häbenenud tagasi tulnud poega, kes nii kaua ära olnud ja nii palju näinud. Terwe parw mälestust wäriies Sigurgeiri hinges, just nagu pardiparw jõest üles tõuseb, kust ta saaki ei leidnud, — kui ta wanameest majas ees liihiteste sammudega nägi ringi kõndivat.

Kõik, mis ta nägi, oli talle nii tutaw ja armas. Iseäralik rõõm oli kõike jeda jälle näha — samu inimesi, samu loomi, sama rohuaeda, samu mägesid, sama merd ja sama taewast. Misjugune õnn — jälle kodus wiibida!

Niüid langes ta pikk Wäike-Svammuri poole.

Ja ta ohustas wiibimata Gudridit wadata minna. Ja meeletuletades, et Solbeig alati Gudridi armualune olnud, arwas ta, et tore oleks neiu kaasa wõtta.

Sellapärast ruttas ta tagasi majja ja palus, et Solbeig kaasa tuleks. Aga Solbeigil ei olnud aega, ja nii pidi Sigurgeir üksi minema.

See oli rõõmus jällenägemine.

Gudrid ei jaksanud temalt filmi ära pöördä — nii tenaks ja mehiseks oli Sigurgeir muutunud. Ja ta ei suutnud silitamata jähta ta juukseid, nagu ta jeda waremast ikka teinud. Ta lootis, et Sigurgeir jeda pahaks ei pane, et ta nii ligitungiw oli — aga tema oli wanaks jäänud.

Ükski wanem naisterahwas ei jäta noorele, toredale poisile mõnda neiu naiseks määrata. Sigurgeir oli Weigele kui loodud. Gudrid oli tihti mõelnud, et ümbruskormas ühthi noortmeest ei leidumat, kes Solbeigile sobiks, niüid ei tarwitsewad ta sees asjas enam muret tundä — kui see aga õnnestas.

Päew oli otse haudutu-palaw ja kõik olid terwes ümbruses heina tegemas; ühed pöörsid eht pallasid, teised ajasid kofku, kolmandad fibusid. Sigurgeiril ei olnud lusti terve päew töötä wedelehda. Ta pidi midagi tege-ma, mis teiseidki tegid.

Nii läks ta siis, reha õlal, pärast lõuna-jööki rohuaeda. Ja seekord läks tal õnnets Solbeigi kaasa saada. Hein teisis suurel osal alles kaarides maas.

Misjugune lust oli Solbeigi seltsis töötäda! Neiu naeris nii heledasti, kui Sigurgeir midagi lustilikku ütles, ja ta naeratus oli nii ilus, nii imelustilik — nagu oleks he-le päiksekuur ta näost üle hellkinud. Ja misju-gused filmad tal olid paksude, tugewate kul-mude all! Mendega waatas ta temale otäa nii täis imestust, nii küsimast, nii hoopast ja nii südamestult! Ja kui pehmed olid kõik ta liigutused! Nad tuletasid meele fergel pur-jepaati, mis kõige kasasemale lainele ja kõige fergemale tuulele järele annab. Helewalged juukseid rippusid tal kahes pitas, paksus pal-mikus seljal. Seal oli lugu Sigurdiga ja-masugune kui Gudridiga: ta oleks kinni kah-mata tahtnud neist palmikutest ja neid mäs-sida oma käte ümber — aga ta walitjes oma üle.

Neiu kingad hakkasid alt libedaks mine-ma, nii et niüid raste oli ennast libisemast hoida. Otse lust oli waadata, kuidas ta mäe-kallakutest alla jooksis ja ennast kasakaalus hoidis, et mitte kukkuda, sellejuures õladega hällitades. Wiimaks libises ta siiski. Kuid Sigurd kahwas taft weel õigel ajal knni, nii et ta ei kukkunud.

„Kõige parem on, kingad jalast ära wõt-ta, muudu libisen jälle“, ütles neiu.

„Pole tarwis“, wastas Sigurd; „küll mina juba waltwan, et ja enesele wigä ei tee.“

Neiu waatas talle otäa — istus maha ja wõttis kingad jalast.

Sigurgeir oli nagu joobunud kojutule-kust, heinalõhnast ja Solbeigi lähedusest. Kõik ta mõtted olid nii õndsas ärewuses, et ta niisugust mugawat filmapillku weel ei mä-letanud näinud olevat.

Suur osa heina oli niüid kuitwaks jaa-nud; noored mehed ajasid heina kofku, neiu-d tõstsid haadu. Sigurgeir wiibis ikka ainult seal, kus Solbeig töötas. Ja neiu oli tema juures kerae. Noormees rühmas ruttu, et alati neiu laidale jääda.

Sveinbjörn oli koju jäänud, et talwets majaseintes praaguks knni toppida. Niüid tuli tema ka heinaliste juure.

Ta sammus ühe saõ juurest teise juure,

lobas heinu, pistis käe jaadu, hingas hema-
löhna ja pistis käe uuesti heintesse.

Üks julastest silmitas teda vaikides. Te-
ma näis mõistvat, kuidas heinte lobamine
ja nuusutamine Sveinbjörni rõõmustas.

„Flus suutäis“, ütles mees natukese aja
pärast.

„Jaah, see on tõsi“, ütles Sveinbjörn.

Siis vahtis ta ja ohkas.

„Kui aga enam oleks“, jätkas ta siis lõ-
puks.

Siis vahtis ta jälle. Ja siis tuli nagu
raaste ohtamine ta hingest.

„Wäike-Svammuril saadakse sel juvel
palju heinal“

Nüüd pidi Solweig lahkuma, sest et tal
tobus palju tööd oli.

Kui neiu lahkus, oli ka Sigurgeiri töölust
korraga kadunud.

Sigurgeir ja Solweig olid üksteisega
uskumata lühike aja jooksul tuttavaks saa-
nud. Ja veel enne kui ise teadis, olid nad
üksteisele oma usutunnistuse teada annud.

Solweigil oli muudugi ainult vähe tea-
tada. Temale ei olnud palju midagi tähtsat
juhtunud. Sigurgeiril aga oli eriline lust
tema elulugu kuulda. Neiu oli õhtul harilik-
ult alati väsinud olnud ja hommikul alati
tervelts tõusnud — ikka oli tal palju tööd ol-
nud. Tal oli esiti viinut häbi olnud majaema
oja etendada, eriti kui keegi külla tulnud, aga
jüdamas teinud see talle ometi rõõmu — jelle-
läbi oli ta wanemaks ja targemaks saanud
— eriti suurt rõõmu nooremate laste eest
hoolditsemine ja nende ema asemel olemine,
ehk küll ta mõnikord enda, mõnikord ka teis-
te poolt, tänuta jäetud. Kõige suurem rõõm
oliud tal aga emale Islandi muinasjutte ja
vanu kui ka uusi kuulutusi ette lugeda, veel
suurem rõõm mõnda neist ette laulda, kui
niisil oskas — ja siis ratsutada, ratsutada jul-
ge hobuse seljas, keda ta ainult waewaga
suutis walitseada. Harilikult oli ta rahul ja
õnnelik olnud. Alga mõnikord oli tal ka lust
olnud wälja rännata, Ameerikasse või mu-
jale, kaugele ära, et näha maailma ja elu
eest mõeldada, nii mis kulus.

Ja kuna ta keda ütles, sirutas ta oma tu-
gewad käed wälja ja jätkas siis:

„Olefin mõinud raha teenida — mina
tööd ei kardal“

Selle peale küsis Sigurgeir, milleks ta siis
raha oleks teeninud, mis see niipalju waewa
oleks nõudnud.

Selle küsimuse juures pumastas neiu ja jäi
wait. Sest tal oli tunne, et see igatjus kau-
gale kõige kitsamas ühenduses seisis sellega,

mida ta kõige wähem ütelda tahtis, ehk küll
ta tema hinge oli täitnud selauseta, rahutu
joowastusega — kõige haruldastemate piltide-
ga, unistustega, lootustega ja uudishimuliku
igatjusega, nii et ta jüda põrkus ja talle puna
palgesse tõusis. Igatjus, mida kõik neiu-
d tunnewad.

Sigurgeir wiis ta ka ülestunnistamisele,
et keegi kord teda näieks olla tahtnud.
Noormees tundis keda meest, ta oli tubli ja
rikas. Ja tja oli temale joowitanud kosjad
wastu wõtta.

Nüüd küsis Sigurgeir, miks ta siis pole
läinud.

„Muudugi sellepärast, et ta mulle armas
ei olnud“, wastas neiu.

„Näib siis sinu meelest armastus abielu
juures nii tähtjas olevat?“

Nüüd maatas neiu talle imestades ja pea-
aegu põhaseft otsa:

„Muudu on see otse kuritegu“, ütles ta
siis.

Sigurgeiril oli temale palju enam jutusa-
tada. Ja ta ei alanud keda mitte wale otsast.

On nimelt suur wähe selle wähe, mis
noored mehed oma sõpradele, ja selle wähe,
mis nad oma sõbrannadele teatavad. Kuid
ikka teewad nad enda mõlemal puhul peasis-
taks. Noorusrõõm, misjagune ta ka oleks,
on piisut kitsendatud, kui meie keda teadaand-
mise teel ei saa paljundada.

Oma seltsimeestele jutustame harilikult
luurid oma korrukäidest — niisugustest,
mida harilikult üleskohtusteks armatakse ja mi-
da nad ka meie oma arust enamasti on, kuid
millega me — teadlikult või teadmata —
omas jüdamas ühfustame, nagu ei oleks neil
wähematki paha tähendust. Palju raskem on
meil jutustada kallimeelsetest, mehistest,
rüütlimeelsetest tunnetest või tegudest.

Raiste juures, olgu need noored või wa-
nad, talitame teijiti. Need oskawad kuula-
ta. Nad ei tahtle meie otsekohesuse juures.
Nad usuvad, kui ütleme, et neid armastame
või mihkame. Nad ei naerata ei ettekujuta-
tud kannatuste ega kõige jultunumate õhu-
kõsside üle. Nad usuvad, et meie rinnus loi-
dab noorustuli, piha lootusleek ja armas-
tuslõõst, ja usuvad ka, et see ial ei kustu.

Wähemalt uskus Solweig taljuwõndlalt, et
mitte ainult tema hea käekäik, maid ka terve
maa hea käekäik selle nooremehe õladel la-
jus, kes nii palju näinud ja nii palju õppi-
nud, kes õiaust ja au üle kõige armastas ja
sellele kõik ülekohas, kõik toorus ja wariseer-
likks muutis oli.

Ühest asjast ei saanud ta tema juures ometi
mitte öieti aru, ehk sai sellest kõige wähem

aru — et Sigurgeir ei uskunud Sumalat ja elu pärast surma. Noormees oli talle jeda ütelnud, eht ta küll dieiti ei tahtnudki neiu oma ilmavaadet ilmutada, kuna ta soovis, et neiu igas asjas täpisealt samajuguseks jääks nagu ta nüüd oli. Tema oma usk oli ära kuitanud, ilma et ta isegi dieiti teadis, kuidas see oli tulnud. Ta ei arvanud jeda ei võiduks ega kaotuseks, sest ta ei armastanud niijuguseid mõtteid mölgutada, aga neiu kohtu uskus ta, et see talle kaotuseks oleks, kui temaga luugu samuti läheks.

Solweig ei suutnud aru saada, et Sigurgeir, nii tark kui ta oli, niijuguse ilmavaate on omandada võinud ja kuidas ta sellega läbi võis saada, et Sumalat ei uskunud ega tema poole ei palunud. Tema arust oli see jõe ja imelik tarkus. Ta mõtles oma ema peale, kes terve elu aeg woods pidi lamama, ilma et tal oleks olnud muud troosti kui usk. Ja nagu temale, wõi veel pahemini, wõis see juhtuda igaihele.

Ometi oli see tema arust peaaegu nagu ime, et Sigurgeir tema filmis selleqipärast midagi ei kaotanud ja et tal tema hingeõnustuse pärast vähemakti muret ei olnud. Tema ei tunnud wahet õige ja mitteõige usu wahel.

Nii läks mitu nädalat mööda, ilma et nad oma armastusest oleksid sõnagi rääkinud. Aga kõik nende elu oli täpsest armastusest ja nad ei kohelnud ise selleinures põrmugi. Sigurgeiri hing imes enesesse neiu tuuget, pehmet, päiksepaistset ilu, ja Solweig mõtles äärmel kui ta maades ainult Sigurgeiri wale. Nad nautisid armastuse esimest õndsust, mis selle elu warandustest õige kaunim. Nad panid kõige tähele, mis tead; iga filmade tõstmine, iga naeratus, iga liikutus — kõik muutus neile õnneks, naudivuks ja sünnimuseks, mis neile näis tähtsam olevat kõigest muust maailmas.

Sveinbjörn ei hoolinud palju fertimast pillnest. Küll näis ta meelest, et ta poeg ja Solweig üksteisele armsad olid. Ta nägi, et nad üksteise inures wiibisid, kus see wäl võimalik oli, tihti ka ilma vähemagi põhjuseta. Aga see oli ju üsna otstarbekohane, et nad hästi läbi said, kui Solweig Sigurgeiri wõõrasemaks tõusis. Mõnikord küll tuli talle ometi aindus, et pojale armjam wõiks olla, kui Solweig temale veel lähem oleks. Ja selge oli, et neiu teda taqasti ei oleks liitanud.

Mis pidi ta nüüd tegema?

Mõnikord mõtles ta nende ühendust mitte taistada. Oli ju loomulik, et Sigurgeir naistõnnise peale mõtles. Ja Solweig oli tema ja tubli neiu, kuigi waene. Kõige liht-

jam oli neile mitte taistustui teha, waid, kui tahtisid, neile abiellu astumise luba anda.

Aga ta pidi pisut ka enese peale mõtlema. Naste oli tal, sel niipalju warandust ja nii suur majapidamine, terwet elu naisteta mööda jaata. Ja suamaoni ei olnud tal korra läinud sobimat naist leida. Siin oli nüüd naine, kes temale meeldis — ja kelle ta omale wõiks saada. Et Solweig talle korni wõis anda, see tähendab: temale mitte tulla — jeda ta muidugi ei mõelnud. Muidugi oli ju võimalik, et neiu esibi tõrkus, eriti kui ta tõesti Sigurgeiri armastas. Aga ta oli kindel, et neiu isa tema poolt on ja neiu sellepärast järele pidi andma. Oli tal ju ometi kindlasti teda, kuidas Nafi nii kangele wõis jaata.

Wõi ei olnud see ju ka waene mees, kes Solweigile tahtis wõtta. Weriwaejale neiu wõis see ainult õnneks olla, kui Suur-Svammuri perenaisteks sai.

Muidugi teigi see Sigurgeirile walu, kui neiu kaotaks, nimelt kui tal neiu wõist löisjed mõtted olid, mida kindlasti wõis ushuda. Noored mehed ei taha ja neiu naisteks, kellega nad naljatavad. Aga nii wõi naa, tema sai asiast jagu. Sigurgeir oli noor wõis ja ei jääks kuitawale, kui üks neiu tait lahkus. Ja wiimaks oli see tema kord ja korus õhwrü tuua isale, kes teda armastas ja talle kõige parema kaawatuse oli wõ maidanud.

Wiimaks jõudis ta kindlale otsusele, et see otse ülekohus oleks, kui ta võimalust, oma wiimseid eluastaid ilustada, ei kasutanud. Aga ta tahtis rahulik ja ettemaatlik olla. Kõige otstarbekohasemaks armas ta Sigurgeiri mõtteid neiu pealt kõrwale juhtida, et Solweig ise näeks, kuidas asjad on, wael enne kui ta kotsia läks. Ja kõige lihtsam tee oli pojale otsekohe ütelda, mis plaar tal oli.

Ja nii läks ta ühel päewal heinamaale, et seal pojaga asiast rääkida.

Sigurgeir oli üffi ja niitis parajasti üht kintu, mis rohwaia liidial rabas seisis.

„Wiletsad heinamaad Suur-Svammuril“, ütles Sveinbjörn kohale jõudes.

Sigurgeir peatas, et wikatit teritada, orne kui wastas. Ta pani wikatit roojuotja maha ja hakkas jeda jits liisutoma.

„Tõsi küll, aqa dieiti pole sul tarwis turtka, wa: need heinamaad andsid keskli k'Dall jaaki, kuigi nad kesspärast on.“

„Tule siia illes ja puhka natuke. Njame pisut juttu“, ütles Sveinbjörn, läks kimgale ja istus firma maha.

Sigurgeir istus ta kõrwale.

„Nah, tõsi küll, Sumat on mu tööd imekaolitsult õnnistanud, ja see ei ole siin Suur-

Svammuril väike asi — tõesti enam kui oodata tohtisin viletsa abi juures, mis mul pärast sinu õndsä ema surma oli."

Nüüd tekkis väike vaheaeg.

Sveinbjörn kas peatas neelega rõi kah-tis pojale aega anda järelemõtlemiseks mär-kuse järele, mis ta oli teinud.

"Mulle teeb raskest muret mu elukorra muutmise, Geiri", algas ta jälle. "See rõ-hub mu südamt sinu pärast. Sinu ema pool-kest pärandusest pole palju enam järel, ja see natukene, mis mul on, ei oleks sulle ka just ligi palju, kui kord pillnad sinu pigislan. Aga nagu sind tunnen, loodan ma, et sa en-nast omakasupüüdjana ei näita, kui jutt on sinu vanast isast."

"Ma loodan, ega sa ometi ei arva, et ma sind takistada tahaksin ju omandusega nii talitamast, kuidas see sinu meelest näib hea olevat, pabi. Kui ma sinust õieti aru saan, siis on jul nõu uuesti naist võtta."

"Selle peale mõtlen ma küll, Geiri. Ja ma teadsin ju ära, et sa jelle kui hea poeg vastu võtad. Oled ju alati olnud hea, vä-ga hea poeg, palju parem poeg kui ükski tei-ne noormees minu tutvusringistonnast."

Sigurgeir ei teadnud õieti, mis tolle kii-durkõnega pidi peale hakkama; ta ei suutnud aru saada, kuidas see alustatud jutuainega ühenduses võis olla. Tema arust oli enesest mõistetav, et isa jälle naise võttis, kui tal jaks võimalust ja lusti oli, nii et ta selle üle sõnagi ei oleks tarvitsenud kaotada. Tema omaltpoolt oli nüüd iseseisem, et isa abielu tema edaspidise saatuspeale ei võinud vä-hematti mõju avaldada. Ja oma ema oli ta nii varakult kaotanud, et tema mälestusest jelle küsimuse juures palju juttugi ei või-nud olla. Ja isegi kui isa otsus ta tundeid seetõrd pisut haavas, ei olnud tal ometi õi-gust isa ettemõttes takistada. Sellepärast langes ta hinge kahtlusnool, et selle taga mi-dagi vahemat võiks peituda.

"Kes ta siis on?" küsis ta.

"See on — on üks naisterahvas, kelle kohta sul arvatavasti midagi ütelda ei ole, kui ta ta vaene on. See on — noh, see on Solveig, kes praegu siin majas viibib", ütles Sveinbjörn.

Oli, nagu oleks ta viimased tunnisisjonad kõige jõuga juust välja surunud.

Sigurgeiri tabas see teatus nii, et ta kah-watas. Ta isegi tundis seda. Aga isa ei märganud seda, sest et terve jutu jooksul po-jale näkku ei maadanud.

"Oled sa temaga juba rääkinud?", küsis Sigurgeir vähe aja pärast.

"Ei, ei, ma ei ole temale veel midagi ütelnud. Arvaksin, tött ütelda, et asjast sinu-le kõige pealt pidin teatama, sest et sa ainus oled, kel sellega tegemist on. Ja ma loodan, et sa sellest kellelegi midagi ei ütle, ka mitte Solveigile; ma ei sooviaks, et ta seda enne kuuleks, nagu isegi võid arvata."

Sigurgeir oli nüüd nii rahutuks saanud, et ei julenud enam juttu jätkata. Ta ei võis-uid ka enam rahulikult istuma jääda. Wai-fides kõuis ta illes ja läks jälle tööle, võttis vi-kati kätte ja hakkas uuesti niitma.

Sveinbjörn läks otseteed koju. Ta oli ka rõõmus, et jutt lõppes.

Sigurgeir niitis kui meelestu. Oli, nagu oleks ta tahtnud oma ärevusest jellelabi jagu saada, et enda kehalikult ära väsitaks.

Aga see ei andanud suurt.

Uued ägedad mõtted, õrnad ja vahutud, tõusid ta hingelihaarvusest, mõtted kohusest ja juurmeelst, vihasest ja võitlusihimust ning armastusest, nagu nad meid tihti piinlikus vastolus piinavad ja taga ajavad, kuni vii-maks üks tunne neist kõigist jagu saab ja nad ära neelab.

Nüüd pandi ta enesewalitus raskele proo-wile. Tal polnud siitamaani võimalust olnud näidata, kuidas sellega lugu oli. Nüüd awa-nes niisugune võimalus ja nimelt käegakata-vatavalt. Sest enesest mõistetav oli ju, et ta isa eest pidi taaganema; tema kohus oli ju isale rõõmu teha ja õnne valmistada, mitte aga õnnetust ja valu teha. Tema oli täna-matu, raha poea, kui ta isale, kus see ilol võimalik, ei tahtnud ohverit tuua. Ja see oli kord juba ka saatus, et ta just seda pidi oh-werdama, mis talle kallim oli elust. Ja tun-dis selgemini kui ilal enne, et kui ta Solvei-gi kaotas, elu temale enam muud ei võinud olla kui täitsa rõõmutühi, piinarikas koorem.

Aga kuidas?

Kas ei olnud temal samasugune õigus eluõnne peale kui igal teisel inimesel?

Oli see siis tema kohus, kõhuli maha heita, ennast tallata lasta, ennast waimliselt wä-gistada lubada, liihidalt, ennast purustada lasta — ainult sellepärast, et seda saatus nii tahtis? Oli see tema kohus ennast ilma jät-ta kõige paremast, mis teda õnnestab ja mis ta alles meheks oli teinud?

(Järgneb.)

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 3.

Wanamees andis nõu: Wahetage hobused.

Digeid seletusi jaatid:

Tallinnast: Artur Allun, Aino Abramow, A. Adorf, Woldemar Adamson, Anton Adamson, Paul Mjas, Joh. Valder, Karl Brotmann, Boris Berggrün, Reinhold Baumann, T. Brück, August Brandt, G. Wader, Oskar Ernesaks, Aho Ern, Helmut Elken, Wold. Einmann, Karl Ellmann, Helmi Felsberg, A. Fridenthal, Ilse Heimberg, Elmar Haidow, L. Hea, Karl Hofmeier, Reinhold Hader, Rosalie Heidental, Julie Hammel, Roman Jdnurm, Boris Jehe, L. Jwanow, Heinrich Kroon, Wanda Karro, Ernst Kütt, Edgar Kruuse, Oskar Kaasik, Hilba Kruuse, Gerda Kipper, Jaanus Kait, August Kerkes, H. Kütti, A. Kallmann, Klümberg, Edgar Kimberg, Woldemar Keit, Lydia Kruuse, Arnold Kuffur, Elmar Kuff, Konrad Kichsfeldt, Kuuskmann, Lydia Lust, Leontine Linde, „Lez“, Aleksander Limberg, Jüri Laas, Die Lillat, Erich Pilt, Elwine Lein, Aleksander Lora, Edm. Voorbeg, Arnold Liwak, R. K. Leikop, G. Lasdorf, Joh. Luit, H. Martinow, Toomas Meindof, Ella Muru, Ferdinand Malfow, A. Mäng, August Müller, R. Maa-mägi, Erna, Martin, Paul Martinson, Ellen Mühling, Ferd. Maßmann, H. Masing, Wold. Muht, H. Naber, Walfried Neumanstraße, A. Kemwalz, Otto Kutow, Harald Nömmik, Felix Naawa, Hilba Plus, Karl Preisraud, Walter Poiksmann, A. Peetmann, Jaan Pajo, Paula Prass, G. Pöhla, Hermann Palk, Ed. Peitson, Friedrich Pakmann, Ellen Reizmann, Ilma Rifand, W. Raud, Rudolf Rosenfeldt, Oskar Raudnast, R. Kepnau, Jutta Reintam, Elmar Rõivas, Alfred Reino, Leonhard Rautas, Alma Rutoff, Rudolf Ross, Artur Siimon, Johannes Söder, Ferd-

nand Sketsjus, Arnold Simson, Roman Strandberg, Alex. Sawi, Joh. Steinberg, Alice Silberg, Johannes Sestwerk, Andrei Stern, N. Schmiedeberg, Aleksander Sandat, H. Saage, S. Siffenberg, B. Tramberg, Albert, Trossberg, Bernh. Triumph, Anton Trumm, Herman Thomson, A. Tross, Anton Luut, August Tiitus, W. Reichmann, N. Temust, Eudel Toiger, Amanda Teimann, Julius Thalberg, Rud. Woll, H. Woolman, Ed. Weelmann, Arnold Wecke, Hilba Walter, Arnold Waldmann, A. Wiher, Alfred Wandmann, Rudolf Weßmann, Felix Willemson, Lydia Weltermann, Willem Wösu, Siegfried Woormees, Woldemar Warjama, A. Zimmermann, Ad. Öpik, Alfred Sunapu.

Tartust: „Achilles“, Johannes Algebrg, J. Albu, N. Gromow, Karl Hint, Paul Jänes, Johannes Jõul, Ad. Krahe, W. Lind, Bernh. Saar, Joh. Lepp, Eudel Mart, Jul. Marran, N. Madisson, Hans Matiefesen, Elmar Dnnh, H. Putnin, A. Pille, Hilba Remberg, Agnes Rezold, Arnold Reimann, Johan Logenbits, A. Tamm, Silvia Tulff, Adolf Tubli, Hugo Wichwelin, Otto Wiin, Rudolf Wöschinsky.

Walgast: Aleksander Anton, Jaan Oserwe, R. Saar, Peeter Drg, Raudlane, G. Lints.

Wiljandist: Luise Hiio, Erna Laew, Aleksandra Mikkelsaar, A. Must, Aleksander Piitsep, Arnold Sepp, N. Tomberg.

Rakwerest: H. Peeter, J. Parusson, Emilie Luit, Albert Loojus, A. Markson, W. Matijen, Karl Pauk, Mr. Tenne-Berg, Walter Waher.

Pärnust: Arthur Kase, Emmy Kangur, E. Paara, Peeter Reimann, G. Tomson, Karl Thomson, Wladimir Wuts.

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Rüsimuse nr. 6 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Lasbe dalaad onilka

ol wend steilgeln, natilist, wittet, To summo, 04, 1900, 4

Karwast: A. Palju-Mets, Bernhard Kurf.
 Wõrust: M. Kolt, Ewald Weinberg, Felix Piirand, Hugo Ledderson.
 Baltiskist: Alfred Lipp, Hugo Reemann.
 Gaapsalust: G. Laane, Theodor Sketshus, Miina Supermenko, Jaan Wõsu.
 Puresaarest: J. Miller, M. Mitt, A. Mellis, Albertine Roos.
 Irboskast: Ewald Mõttus.
 Pahlast: Artur Sõerus.
 Wõhmast; August Laarmann, Johannes Tishler.
 Põhtlast: Woldemar Simson.
 Paareperest: Aug. Serka.
 Pundast: Rudolf Sipria.
 Puigastist: Mag Unt.
 Riisiperest: R. Wiroja.
 Põnnust: Jakob Wilippus.
 Ujerist: E. Weigel.
 Põrgulast: Hilda Hõrak, Hilda Johanson.
 Lihulast: A. Jalakas.
 Mägistest: Peeter Ilwes.
 Wastjeliinast: Leonhard Jaska.
 Paatsalust: August Ilwes.
 Türi-Mõikult: Liisa Järw, Albert Lorenz.
 Põltsamaalt: A. Ernits, J. Kont, Ewald Drif.
 Suure-Rõpust: Aleksander Kull.
 Häädemeestelt: Peeter Laredei.
 Pärstnast: Ralf Lipp.
 Wäike-Waarjast: L. Mikwer.
 Tõhwist: Emma Ripjust.
 Püsijist: Elije Pungas.
 Solstrest: Matja Piil, õp. Wladimir Sanderfop.

Liimalt: Viktor Puff.
 Lihulast: Richard Proos.
 Dtepääst: August Soome.
 Helmeist: Carl Sarepera.
 Loodist: August Mitt.
 Sondast: Ewald Astof.
 Mõisaküllast: Edy Mõtja, Antonie Gläd, Karl Terfolaw, Mary Likenblatt, Oskar Paalits.
 Ahjast: Elmar Arro, A. Kunnimägi, J. Rõigas.
 Koerust: Junge Wällo, D. Lillebach, J. Mark.
 Kasperest: A. Bürger.
 Mõmmelt: Elmar Edel, J. Klementi, Hilda Kaha.
 Kistilt: Oskar Einberg.
 Tapalt: Karl Glasberg, H. Treeter, Woldemar Waldmann.
 Sindist: Hilda Hendrikson, Heinrich Radif, Matilde Rosing.

Ülewapool awaldatud lahendajate wahel toimendud loomimisel wõitjaid igakuks ühe aastakäigu „Romaan'i“ 1923. järgmised lahendajad:

Ilse Heimberg — Tallinna, E. Pärnu m. nr. 14, krt. 18.

J. Karusson — Rakvere, Watsali t. 8.

Felix Piirand — Wõrus, Tartu t. nr. 25.

Neil päiwil ilmus trükist:

PEETER GRÜNFELDT:

„Minewikku jälgimas“

Ajakirjandusl. mälestused Eesti ärkamisajast.

Hind 80 marka

Kirjastus A.-S. „WARRAK“

Tallinnas, S. Tatari tän. 1. — Tartus, Rütli tän. 24-26.

„Romaan'i“ tellimishinnad on järgmised:

1923 aasta peale (24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastat (12 Nr.)	M. 400.—
1/4 „ (6 Nr.)	M. 225.—
1 kuu peale (2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber	M. 40.—

Tellige weel täna kas peatalitusest, wõi abitalitusest ja agentuuridest üle riigi wõi aga lähemast postkontorist

==== Tellimine kestab edasi! ====

Aadress: „Romaan'i“ talitus, Tallinn, Niguliste tänav 16.

Uus ajaleht

„EESTI“

Lugege ja tellige kõik poliitilist ja majanduslist ajalehte

„EESTI“

„Eesti“ ilmub esialgu 3 korda nädalas
mitmeskümnes tuhandes eksemplaaris

„Eesti“ loimetawad ning kaastööd teewad tubli-
mad ja tuntud teadlased, sellskonna tege-
lased ning eriteadlased igal alal. Igas kodumaa nurgas
on oma kirjasaajad, sellepärast on tema sisu alati mit-
mekesine ja huwitaw.

„Eesti“ loeb iga kodanik, mispärast ka lehes
ilmuwad kuulutused iseäralise mõju oma-
wad. Kuulutajatele — korteriotsijatele, kohaotsijatele ja
asjade kaotajatele 50 prots. hinnaalandust.

Ärimehed, kes on huwitatud oma
kaubale ostjaid leida
kuulutawad ajalehes „Eesti“

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 4 mrk. milli-
meeter. Tellimise hind wabariigi piirides postiga
40 mrk. kuus; wäljamaale 170 mrk. kuus.

Tolmetus ja talitus asub Tallinnas, Wene tän. 17, kus
ka tellimisi ja kuulutusi wastu wõtakse. Kõnetraat 4-99.

„Eesti“ on rahwuslik-wabameelse partei hääle-
kandja, teda toetawad kõik kodanikud, kes
Eesti demokraafilise wabariigi loomise tööst osawõtnud
ning Eesti wabariigi õiguslist korda tõelikult maksuma
panna tahawad.

„Eesti“ tellimusi wõtawad wastu
kõik wabariigi postikontorid.

„EESTI“ TALITUS.

KOKK

on kõige parem
 taimewõi — lauawõi,
 ja sisaldab üle 85% rasva ollusi,
 seega niisama toitev kui koorewõi,
 valmistasi aga poole odavam.

Proovige ise „Kokka“ ja otsustage siis.

„Kokk“ on saadaval igas kaupluses

Tallinnas, teistes Eesti linnades ja alevites.

„Koka“ tehas valmistab peale selle:

Pagaritele ja köögi jaoks (praadimiseks ning
 küpsetamiseks) Eesti Kokowari, üle 90% rasvaollusi.

Shokolaadi ja kondiitriaridele — Kokoswõid
 doppeltraffineeritud.

Address: TALLINN, Allika tän. nr. 10.

===== Kõnetraat 25-26. =====

Shokolaad Kaasmann & Ko. Kompvekid

Shweitsi
 Piima
 Desseri
 Noisette
 Silva
 Mignon
 Vanille
 Kalewjne.

Shokolaad
 Karbi
 (shokolaad)
 Paberi
 Desseri
 Karamelli
 Monpensier
 Marmelaad
 Pastilla jne.

Tallinn, Narwa maantee nr. 32

1.20